

Nr 37.

Ankom till riksdagens kansli den 17 maj 1915 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets memorial, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande nr 28 angående brännvins- samt vin- och ölhandelns ordnande ävensom i samband därmed stående frågor.

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Nilsson i Bonarp, Ollas A. Ericsson, Lyckholm, Antonsson, Bergström, frih. Fleming*), frih. Palmstierna, Jespersion, Röing*), Sandler, Jeansson i Kalmar, Källman, Jonsson i Hökhult, Johan Östberg, Elof Ljunggren, Danström*), J. E. Berglund, Karlsson i Fjäl och Holmström.

*) Icke deltagit i justeringen av betänkandet.

I betänkande nr 28 angående brännvins- samt vin- och ölhandelns ordnande ävensom i samband därmed stående frågor hemställde bevillningsutskottet,

1) att riksdagen måtte i anledning av vissa i ämnet väckta motioner för sin del antaga vid betänkandet följande förslag till

»a) förordning angående försäljning av rusdrycker;

b) förordning om ändrad lydelse av 1—3, 6, 10, 11, 13 och 14 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka;

c) förordning om ändrad lydelse av 7 § i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet;

d) förordning om ändrad lydelse av 13, 23 och 31 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maldrycker;

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 7 saml. 29 häft. (Nr 37.)

e) förordning om ändrad lydelse av 1 och 4 §§ i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin; samt

f) förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel;

2) att riksdagen, under förutsättning att riksdagen antager ovanberörda författningsförslag, måtte,

dels medgiva, att till sådan ägare av gästgiveri, vilken på grund av bestämmelserna i 10 § av förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin vid tiden för ikraftträdandet av förordningen angående försäljning av rusdrycker är berättigad att utskänka brännvin, må för rättighetens upphörande från och med år 1917 av staten utgivas ersättning med årligt belopp, som av Konungens befallningshavande fastställas efter de grunder, vilka finnas angivna i kungörelsen den 12 juli 1907 angående ersättning till gästgivare, som avstå från dem jämlikt förstnämnda lagrum tillkommande rätt till utskänkning, ävensom att änka efter manlig ersättningstagare må, därest äktenskapet blivit ingånget före den 1 maj 1907, efter mannens frånfälle under sin återstående livstid äga att uppbära den ersättning, vartill mannen, om han levat, varit berättigad,

samt bestämma, att gästgiveriägare, om han vill komma i åtnjutande av ifrågavarande ersättning, skall därom före den 1 september 1916 till Konungens befallningshavande i det län, varest gästgiveriet är beläget, ingiva ansökning och därvid styrka, att han i egenskap av gästgivare fortfarande är till utskänkning berättigad;

dels ock medgiva, att erforderliga medel för gäldande av ersättningsbelopp, som enligt ovan angivna grunder skola utbetalas, må utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel, och att till gästgivare beviljad ersättning av Konungens befallningshavande må utbetalas kvartalsvis vid början av varje kvartal från och med ingången av år 1917; samt

3) att motionerna II: 2 av herr Räf, II: 23 av densamme, II: 46 av herr Eurén samt II: 108 av herr Eriksson i Grängesberg icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.»

Vid betänkandet fanns fogad en av herrar Nilsson i Bonarp och von Hofsten avgiven reservation, i vilken hemställdes,

att riksdagen måtte antaga vid reservationen såsom bilagor fogade förslag till

a) förordning angående försäljning av alkoholhaltiga drycker;

b) förordning angående försäljning av svagt alkoholhaltiga samt tillagade alkoholfria drycker;

c) förordning om ändrad lydelse av 7 § i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet;

d) förordning om ändrad lydelse av 3, 13, 23 och 31 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker;

e) förordning om ändrad lydelse av 1 och 4 §§ i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin;

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa undersökning och utredning angående beredande av skälig ersättning ej mindre åt de vinhandlare samt innehavare av överlåtna spirituosa utminuteringsrättigheter, vilka före den 1 januari 1915 bedrivit sådan rörelse än även åt de övriga personer, vilkas utkomst-möjligheter genom en sådan lagstiftning, som ovan omförmåles, komma att inskränkas, allt under förutsättning att ovannämnda under mom. a), b) och d) angivna förslag till förordningar träda i kraft den 1 januari 1917, samt för riksdagen framlägga det förslag, utredningen kan föranleda;

ävensom att, under förutsättning av bifall till ovannämnda förordning angående försäljning av alkoholhaltiga drycker m. m., riksdagen måtte

dels medgiva, att till sådan ägare av gästgiveri, vilken på grund av bestämmelserna i 10 § av förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin vid tiden för ikraftträdandet av förordningen angående försäljning av alkoholhaltiga drycker är berättigad att utskänka brännvin, må för rättighetens upphörande från och med år 1921 av staten utgivas ersättning med årligt belopp, som av Konungens befallningshavande fastställas efter de grunder, vilka finnas angivna i kungörelsen den 12 juli 1907 angående ersättning till gästgivare, som avstå från dem jämlikt förstnämnda lagrum tillkommande rätt till utskänkning, ävensom att änka efter manlig ersättningstagare må, därest äktenskapet blivit ingånget före den 1 maj 1907, efter mannens frånfalle under sin återstående livstid äga att uppbära den ersättning, vartill mannen, om han levat, varit berättigad,

samt bestämma, att gästgiveriägare, om han vill komma i åtnjutande av ifrågavarande ersättning, skall därom före den 1 september 1920 till Konungens befallningshavande i det län, varest gästgiveriet är beläget, ingiva ansökning och därvid styrka, att han i egenskap av gästgivare fortfarande är till utskänkning berättigad;

dels medgiva, att till den, vilken på grund av 2 mom. i övergångsstadgandena uti förordningen den 9 juni 1905 angående försälj-

ning av vin och öl vid tiden för ikraftträdandet av förordningen angående försäljning av alkoholhaltiga drycker är berättigad att utskänka vin eller maltdrycker, må för rättighetens upphörande utgivas ersättning en gång för alla med belopp, som bestämmas av Kungl. Maj:t, dock att sådan ersättning i intet fall må beviljas till högre belopp än vad som skäligen kan antagas motsvara sammanlagt den behållna inkomsten av utskänkingsrörelsen för åren 1915—1919,

samt bestämma, att den, som vill komma i åtnjutande av nu nämnd ersättning, därom skall före den 1 september 1920 till Konungens befallningshavande ingiva till Kungl. Maj:t ställd ansökning och därvid såväl styrka, att han fortfarande är till utskänkning berättigad, som ock förebringa den utredning, han för ersättningens bestämmande vill åberopa;

dels ock medgiva, att erforderliga medel för gäldande av ersättningsbelopp, som enligt ovan angivna grunder skola utbetalas, må utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel, och att till gästgivare beviljad ersättning av Konungens befallningshavande må utbetalas kvartalsvis vid början av varje kvartal från och med ingången av år 1921;

dock att nu angivna tider *dels* angående dagen, från vilken ersättningarna skola utbetalas, och *dels* de år, efter vilka den behållna inkomsten av öl- och vinutskänkingsrättigheterna skola beräknas, må ändras i överensstämmelse med de tider, som kunna komma att framdeles bestämmas för först omförmälda förordningars trädande i kraft.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hava kamrarna i detta ärende fattat följande beslut.

Första kammaren har i fråga om utskottets hemställan under punkten 1)

avslagit *IV kap. i utskottets förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker* och därpå antagit de författningsförslag, som fogats såsom bilagor till herrar Nilssons i Bonarp och von Hofstens vid betänkandet avgivna reservation, samt

förklarat utskottets hemställan besvarad genom kammarens föregående beslut.

Beträffande utskottets hemställan under punkten 2) har första kammaren, med avslag å utskottets hemställan, antagit det förslag, som innefattas i den efter författningsförslagen förekommande delen av herrar Nilssons och von Hofstens reservation, med undantag av det stycke vari föreslagits en skrivelse till Kungl. Maj:t.

Beträffande utskottets hemställan under punkten 3) har första kammaren bifallit densamma.

Andra kammaren har ifråga om utskottets hemställan under punkten 1)

beträffande *utskottets förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker* godkänt nämnda förslag, dock att beträffande 88 § 3 mom. samt 130 § de förslag till avfattning av dessa författningsrum, som framstälts av herr Ollas A. Ericsson jämte andra ledamöter av utskottet i betänkandet vidfogade reservationer, bifallits,

beträffande *övriga i punkten upptagna, av utskottet framlagda författningsförslag* godkänt dessa förslag, och

beträffande utskottets hemställan förklarar densamma vara besvarad genom kammarens beslut i fråga om författningsförslagen,

samt ifråga om utskottets hemställan under punkten 2) bifallit denna hemställan och

ifråga om utskottets hemställan under punkten 3) bifallit vad utskottet hemställt beträffande motionerna II: 2, 23 och 46, men med avslag å vad utskottet hemställt i avseende å motionen II: 108 bifallit nämnda motion.

Beträffande motiveringen har andra kammaren bifallit det förslag, som i en vid betänkandet fogad reservation framstälts av herr Palmstierna m. fl., dock med den ändring att orden »i övrigt» skulle utgå och i stället införas »utöver vad utskottet föreslagit i punkten 2) av sin hemställan».

Jämlikt 63 § riksdagsordningen åligger det bevillningsutskottet att söka sammanjämka de skiljaktiga beslut, vari kamrarna sålunda stannat. I fråga om

1:o) **Förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker, resp. försäljning av alkoholhaltiga drycker**

äro de väsentliga skiljaktigheterna mellan kamrarnas beslut följande:

1) att första kammaren avslagit bestämmelser om kommunal folkomröstning beträffande försäljning av spritdrycker, vin och öl, medan andra kammaren bifallit bestämmelser i detta avseende;

2) att första kammaren väl beslutat, att försäljning av alkoholhaltiga drycker ej må ske till dem, som missbruka dylika drycker eller som tillhandagå missbrukare (31 §), men antagit föreskrifter om obligatorisk individuell kontroll allenast i fråga om utminuterung av spritdrycker (32 §), medan andra kammaren beslutat, att individuell kontroll skall

äga rum i fråga om utminuteri av såväl spritdrycker som vin och öl; i samband härmed står första kammarens beslut att förbud mot utbudande, yrkesmässigt tillhandagående och dylikt skall gälla allenast spritdrycker, och att importbestämmelserna allenast avse detta slags drycker, medan andra kammarens beslut i nämnda avseenden avse samtliga alkoholhaltiga drycker;

3) att första kammarens beslut om individuell kontroll innebär, att densamma skall anordnas av bolagen enligt grunder, som av kontrollstyrelsen godkännas, medan andra kammaren beslutat detaljerade föreskrifter om utminuteringsystemets anordning, om maximikvantitet vid utminuteri, om tillvägagångssättet vid försäljning till avhämtning och genom försändning, om kontantköp m. m.;

4) att första kammaren satt den undre alkoholgränsen för i förordningen nämnda drycker till 3.6 procent och lagt drycker med mindre alkoholhalt under svagdricksförordningens bestämmelser, medan andra kammaren satt nämnda gräns till $2\frac{1}{4}$ procent och lagt drycker med en alkoholhalt av $2\frac{1}{4}$ —3.6 procent under principiellt samma bestämmelser som spritdrycker och vin;

5) att beträffande utskänkingsrättigheterna första kammaren beslutat att innehavarna av sådana icke skola vara skyldiga att inköpa vin och öl från bolag och att innehavare av överlåten utskänkingsrätt icke uttryckligen måste vara underkastad vinstbegränsning samt dels att kommunalt veto icke skall gälla ifråga om utskänkingsrättigheter vid hälsobrunnar och badorter, dels att de i 21 § av det i herrar Nilssons i Bonarp och von Hofstens reservation intagna förslag (20 § av utskottets förslag) nämnda rättigheter skola omfatta jämväl utskänkning av vin, medan andra kammaren beslutat, att innehavare av utskänkingsrätt skall vara skyldig att inköpa alla alkoholhaltiga drycker från bolag och att innehavare av överlåten utskänkingsrätt skall vara underkastad vinstbegränsning, samt att dels det kommunala vetot skall gälla ifråga om samtliga rättigheter, dels de i 21 § (20 §) omnämnda rättigheter skola avse utskänkning allenast av öl;

6) att första kammarens beslut avser, att tillstånd till partihandel icke skall kunna återkallas av kontrollstyrelsen, medan andra kammaren beslutat, att kontrollstyrelsen skall kunna återkalla dylikt tillstånd med viss uppsägningstid;

7) att andra kammaren beslutat, att bolag och innehavare av från bolag överlåten rättighet skall stå under närmare tillsyn och kontroll av nykterhetsnämnd, medan första kammaren ej beslutat någon dylik tillsyn och kontroll;

8) att andra kammaren beslutat, att andra rättigheter än sådana, som innehavas av bolag, skola kunna under upplåtelseiden återkallas av stadsfullmäktige och kommunalstämma, medan första kammaren ej beslutat någon dylik befogenhet för nämnda kommunala myndigheter;

9) att första kammaren beslutat sätta förordningens ikraftträdande till år 1921, medan andra kammaren bestämt tidpunkten till år 1917; samt

10) att första kammaren beslutat sätta övergångstiden för vissa vinhandlare till 1939, medan andra kammaren ej medgivit någon särskild övergångstid för nämnda vinhandlare i egenskap av detaljhandlare, men tillåtit dem att under tre år efter förordningens ikraftträdande utan särskilt tillstånd utöva partihandel.

En sammanjämkning mellan dessa skiljaktiga beslut har synts utskottet kunna äga rum enligt nedan angivna grunder:

beträffande kommunal folkomröstning:

första kammaren frånträder sitt beslut och biträder vad andra kammaren beslutat;

beträffande försäljningsbestämmelserna:

andra kammaren frånträder sitt beslut i fråga om I—III och V—VIII kapitlen i utskottets förslag och biträder vad första kammaren beslutat i fråga om I—VII kapitlen av det i herrar Nilssons i Bonarp och von Hofstens reservation intagna förslag, dock med dels vissa, i enlighet med andra kammarens beslut avfattade ändringar i 1 och 5 §§, 8 § 1 mom., 20 § 6 mom., 36 och 49 §§ i sistnämnda förslag, dels sådana ändringar i 18 § 2, 3 och 6 mom. samt i 26, 28, 30, 35 och 73 §§ i samma förslag, som äro påkallade av införandet av bestämmelser om kommunal folkomröstning, dels ock ändrad uppställning av bestämmelserna i 22—25 §§ i samma förslag;

första kammaren godkänner ovannämnda ändringar i det i herrar Nilssons i Bonarp och von Hofstens reservation intagna förslag;

beträffande alkoholgränsen:

första kammaren frånträder sitt beslut om undre alkoholgränsen ifråga om *vin* och biträder andra kammarens beslut;

andra kammaren frånträder sitt beslut beträffande definitionen å öl (d. v. s. undre alkoholgränsen för öl) och biträder vad första kammaren beslutat;

bägge kamrarna frånträda sina beslut om försäljningsbestämmelser för lagrat dricka och besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till förordning angående försäljning av lagrat dricka, i huvudsak grundad på bestämmelserna angående försäljning av öl i nu gällande vin- och ölförsäljningsförordning;

beträffande särskilda föreskrifter i avseende å lagens ikraftträdande:

kamrarna besluta, med frånträdande av sina tidigare fattade beslut, dels att förordningen skall träda i kraft den 1 januari 1919, dels att de i 76 § av det i herrar Nilssons i Bonarp och von Hofstens reservation intagna förslag omnämnda vinhandlare må fortsätta sin rörelse till den 1 januari 1925;

kamrarna besluta, att förordningen angående försäljning av vin och öl fortfarande skall äga tillämpning med avseende å försäljning av lagrat dricka, intill dess särskilda bestämmelser härom varda utfärdade;

kamrarna besluta, andra kammaren med frånträdande av sitt förut fattade beslut, att bestämmelserna om lokalt veto skola träda i kraft under år 1918;

andra kammaren biträder i övrigt, med frånträdande av sitt beslut beträffande IX kapitlet i utskottets förslag, första kammarens beslut i fråga om särskilda föreskrifter i avseende å förordningens ikraftträdande m. m.;

beträffande rubriken till förordningen:

andra kammaren frånträder sitt beslut och biträder första kammarens;

beträffande formulären till förordningen:

första kammaren biträder vad andra kammaren beslutat med vissa av förordningens rubrik påkallade ändringar;

andra kammaren godkänner nämnda ändringar.

2:o) Förslaget till förordning om ändrad lydelse av 1—3, 6, 10, 11, 13 och 14 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka.

Då, enligt vad ovan angivits, i det sammanjämningsförslag, som här framlägges, ingår, att kamrarna med frånträdande av sina beslut om försäljningsbestämmelser för lagrat dricka, förena sig om en skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållande om framläggande av särskilda försäljningsbestämmelser för sådant dricka, torde sammanjämnningen beträffande förevarande punkt böra bliva följande:

första kammaren frånträder sitt beslut om bifall till förslaget till förordning angående försäljning av svagt alkoholhaltiga samt tillagade, alkoholfria drycker och biträder andra kammarens beslut om förslag till förordning om ändrad lydelse av 1—3, 6, 10, 11, 13 och 14 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka med vissa av det av utskottet sammanjämkade förslaget till förordning angående försäljning av alkoholhaltiga drycker påkallade ändringar i 2, 3, 6, 11, 13 och 14 §§ samt beträffande ikraftträdandet;

andra kammaren biträder nämnda ändringar.

3:o) Övriga författningsförslag.

Beträffande förslag till förordning om ändrad lydelse av 3, 13, 23 och 31 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker

synes sammanjämnningen böra åstadkommas därigenom att dels kamrarna i fråga om ikraftträdandet antaga den förändring, som är påkallad av utskottets förslag ifråga om ikraftträdandet av förslaget till förordning angående försäljning av alkoholhaltiga drycker, dels första kammaren biträder andra kammarens beslut ifråga om 23 och 31 §§, dock med det tillägg till 23 §, som första kammaren beslutat, och andra kammaren antager nämnda tillägg, dels ock andra kammaren biträder första kammarens beslut ifråga om 3 och 13 §§.

I fråga om förslag till *förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel* torde, med hänsyn till grunderna för utskottets sammanjämningsförslag, sammanjämnningen böra äga rum på sådant sätt, att andra kammaren frånträder sitt förut fattade beslut om bifall till nämnda förslag.

I fråga om förslag till *förordning om ändrad lydelse av 7 § i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet*, synes, med hänsyn därtill att utskottet ifrågasatt att den undre alkoholgränsen för vin skulle sättas till $2\frac{1}{4}$ volymprocent alkohol, första kammaren böra frånträda sitt förut fattade beslut och förena sig med vad andra kammaren i detta hänseende beslutat.

I fråga om förslag till *förordning om ändrad lydelse av 1 och 4 §§ i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin* hava kamrarna fattat samstämmiga beslut.

4:o) Ersättningsfrågan.

Ifråga om ersättning till gästgivare, som jämlikt 10 § i brännvinsförsäljningsförordningen innehava brännvinsutskänkningsrättigheter, och till vin- och ölförsäljare, som på grund av mom. 2 i övergångsstadgandena till 1905 års vin- och ölförsäljningsförordning äro berättigade att utskänka vin eller maldrycker, har första kammaren beslutat bifalla vad herrar Nilsson i Bonarp och von Hofsten i sin vid betänkandet nr 28 fogade reservation föreslagit, medan andra kammaren bifallit vad utskottet hemställt.

Sammanjämkning vid denna punkt torde kunna vinnas därigenom, att andra kammaren biträder första kammarens beslut, dock med den förändring ifråga om tiderna, som är påkallad av utskottets sammanjämningsförslag ifråga om ikraftträdandet av förordningen angående försäljning av alkoholhaltiga drycker, samt att första kammaren biträder nämnda ändringar.

De kortare övergångstider, utskottet sålunda ifrågasatt, ävensom vad utskottet föreslagit i fråga om reglerandet av försäljningen av lagrat dricka hava synts utskottet böra föranleda, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning av frågan, i vad mån ersättning bör föranledas av de av utskottet föreslagna författningarna ävensom förelägga riksdagen det förslag, vartill utredningen kan föranleda. Därjämte torde, i anledning av andra kammarens beslut, i samband med nämnda utredning jämväl böra beaktas

frågan om åtgärder i syfte att genom det allmännas kraftiga medverkan aunnat lämpligt arbete må vid inträffande arbetslöshet, förorsakad av försäljningsförordningens genomförande, skyndsamt beredas de arbetare, som äro anställda vid skattepliktiga bryggerier och hos vinhandlare, samt att sådana arbetare måtte, till dess arbete kunnat erhållas, åtnjuta nödigt understöd ur statsverkets fond av rusdrycksmedel.

I anslutning till vad ovan anförts får utskottet hemställa,

1:o) att riksdagen, vardera kammaren med ändring av sina förut fattade beslut, måtte för sin del antaga vid detta memorial såsom bilagor fogade förslag till

a) förordning angående försäljning av alkoholhaltiga drycker,

b) förordning om ändrad lydelse av 1--3, 6, 10, 11, 13 och 14 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka,

c) förordning om ändrad lydelse av 7 § i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet,

d) förordning om ändrad lydelse av 3, 13, 23 och 31 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker, samt

e) förordning om ändrad lydelse av 1 och 4 §§ i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin;

2:o) att riksdagen, vardera kammaren med ändring av sina förut fattade beslut, måtte

dels medgiva, att till sådan ägare av gästgiveri, vilken på grund av bestämmelserna i 10 § av förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin vid tiden för ikraftträdandet av förordningen angående försäljning av alkoholhaltiga drycker är berättigad att utskänka brännvin, må för rättighetens upphörande från och med år 1919 av staten utgivas ersättning med årligt belopp, som av Konungens befallningshavande fastställes efter de grunder, vilka

finnas angivna i kungörelsen den 12 juli 1907 angående ersättning till gästgivare, som avstå från dem jämlikt förstnämnda lagrum tillkommande rätt till utskänkning, ävensom att änka efter manlig ersättnings-tagare må, därest äktenskapet blivit ingånget före den 1 maj 1907, efter mannens frånfalle under sin återstående livstid äga att uppbära den ersättning, vartill mannen, om han levat, varit berättigad,

samt bestämma, att gästgiveriägare, om han vill komma i åtnjutande av ifrågavarande ersättning, skall därom före den 1 september 1918 till Konungens befallningshavande i det län, varest gästgiveriet är beläget, ingiva ansökning och därvid styrka, att han i egenskap av gästgivare fortfarande är till utskänkning berättigad;

dels medgiva, att till den, vilken på grund av 2 mom. i övergångsstadgandena uti förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av vin och öl vid tiden för ikraftträdandet av förordningen angående försäljning av alkoholhaltiga drycker är berättigad att utskänka vin eller maldrycker, må för rättighetens upphörande utgivas ersättning en gång för alla med belopp, som bestämmes av Kungl. Maj:t, dock att sådan ersättning i intet fall må beviljas till högre belopp än vad som skäligen kan antagas motsvara sammanlagt den behållna inkomsten av utskänkingsrörelsen för åren 1913—1917,

samt bestämma, att den, som vill komma i åtnjutande av nu nämnd ersättning, därom skall före den 1 september 1918 till Konungens befallningshavande ingiva till Kungl. Maj:t ställd ansökning och därvid såväl styrka, att han fortfarande är till utskänkning berättigad, som ock förebriaga den utredning, han för ersättningens bestämmande vill åberopa;

dels ock medgiva, att erforderliga medel för gäldande av ersättningsbelopp, som enligt ovan angivna grunder skola utbetalas, må utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel, och att till gästgivare beviljad ersättning av Konungens befallningshavande må utbetalas

kvartalsvis vid början av varje kvartal från och med ingången av år 1919;

3:o) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till förordning angående försäljning av lagrat dricka, i huvudsak grundad på bestämmelserna angående försäljning av öl i gällande vin- och ölförsäljningsförordning;

4:o) att riksdagen, vid antagande av det förslag till förordning angående försäljning av alkoholhaltiga drycker, som utskottet härmed framlägger, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning av frågan i vad mån ersättning bör utgå på grund av det av riksdagen sålunda antagna förslaget, ävensom förelägga riksdagen det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 17 maj 1915.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservationer:

av herrar *Nilsson* i Bonarp, *Lyckholm*, *Antonsson*, friherre *Fleming*, *Jesperon*, *Jeansson* i Kalmar, *Johan Östberg* och *Danström*; samt

av herrar *Ollas A. Ericsson* och *Jonsson* i Hökhult, vilka vid den slutliga omröstningen inom utskottet i valet mellan avslag å sammanjämkning och det av utskottet framlagda sammanjämkningsförslaget röstat för det senare, men under överläggningarna yrkat bifall till en annan sammanjämkningslinje.

*Bilaga.***Förslag**

till

förordning angående försäljning av alkoholhaltiga drycker.

I kap.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

I denna förordning förstås

med spritdrycker: brännvin och andra drycker, som hålla mer än 25 volymprocent alkohol, ävensom sprit och absolut alkohol samt, oberoende av alkoholhalten, punsch och likör;

med vin: alla av malt ej tillagade drycker, som ej äro hänförliga till spritdrycker och vilka hålla mer än $2\frac{1}{4}$ volymprocent alkohol; och

med öl: alla maltdrycker, som innehålla alkohol, med undantag av sådana, som enligt förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker äro att hänföra till svagdricka eller lagrat dricka.

Spritdrycker, vin och öl kallas med en gemensam benämning alkoholhaltiga drycker.

2 §.

Försäljning av alkoholhaltiga drycker delas i partihandel och detaljhandel.

Med partihandel förstås sådan handel, som bedrives till återförsäljare i och för deras rörelse. Med detaljhandel förstås all annan försäljning.

Detaljhandel delas i utminuterung (försäljning till avhämtning eller försändning på rekvisition) och utskänkning (försäljning till förtäring på stället).

Vid utminuterung må ej tillåtas, att något av det sålda förtäres på utminuteringsstället. Vid utskänkning må ej tillåtas, att något av det sålda från utskänkingsstället medföres.

Med rättighet till utminuteri av spritdrycker följer rätt till utminuteri av vin och öl samt med rätt till utskänkning av spritdrycker rättighet till utskänkning av vin och öl.

3 §.

1. Tillstånd till försäljning av alkoholhaltiga drycker enligt denna förordning må ej meddelas annan person än den, som äger god frejd, råder över sig och sitt gods, gjort sig känd för ordentlighet samt prövas i övrigt vara lämplig till rörelsens utövande.

2. Sådant tillstånd må ej meddelas ämbets- eller tjänsteman, som till följd av sin befattning kan komma att deltaga i beslut angående tillverkning eller försäljning av alkoholhaltiga drycker eller däröver utöva tillsyn, ecklesiastik ämbets- eller tjänsteman, kyrkobetjänt eller i allmän tjänst anställd lärare.

3. Den, som enligt 12 § 1 mom. äger rätt till partihandel med alkoholhaltiga drycker, må ej tilldelas rättighet till detaljhandel med sådana drycker.

4. Ej heller må tillstånd till försäljning av alkoholhaltiga drycker meddelas den, som utövar tillverkning i skattefritt bryggeri.

5. Den, som ej äger undfå tillstånd till försäljning enligt denna §, må ej heller vara styrelseledamot eller delägare i bolag, varom i denna förordning sägs, dock att ecklesiastik ämbets- eller tjänsteman, kyrkobetjänt eller i allmän tjänst anställd lärare må vara styrelseledamot i sådant bolag.

4 §.

Detaljhandel med alkoholhaltiga drycker må icke vara förenad med annan handel, till vars drivande särskild anmälan fordras, dock att utskänkning av vin under de i denna förordning stadgade villkor må äga rum i samband med konditorirörelse.

Vid utminuteri må ock andra drycker än alkoholhaltiga försälas till avhämtning eller försändas på rekvisition och vid utskänkning tillhandahållas till förtäring på stället.

5 §.

Spritdrycker må ej utminuteri i mindre myckenhet än $\frac{3}{10}$ liter.

6 §.

Alkoholhaltiga drycker, som äro försatta med sackarin, få ej hållas till salu.

7 §.

1. Ej må någon vid personligt besök eller genom ombud hos annan än innehavare av rätt att försälja spritdrycker till salu utbjuda sådana drycker eller därå upptaga beställningar.

2. Ej må någon eljest, för egen eller annans vinning, vid personligt besök eller genom ombud söka förmå annan att å utminuteringsställe inköpa spritdrycker.

3. Ej må någon yrkesmässigt eller eljest mot ersättning tillhandaga annan med anskaffande av spritdrycker.

4. Innehavare av rätt till försäljning av spritdrycker må ej å annan ort än den, där han utövar sin försäljningsrättighet, till annan än dylik innehavare mot efterkrav för köpeskillingen utlämna spritdrycker.

8 §.

1. Tillverkare eller partihandlare enligt 12 § 1 mom. må ej i samband med rörelsens bedrivande annorledes än genom försäljning avhända sig alkoholhaltiga drycker till annan.

2. Den, som ej äger rätt till försäljning av alkoholhaltiga drycker, må ej genom byteshandel avhända sig sådana eller eljest använda dem som betalningsmedel.

9 §.

Därest vid något tillfälle alkoholhaltiga drycker vid detaljhandel utborgats till myckenhet, för vilken försäljningspriset understiger 50 kronor, må betalning för dryckerna eller för kärl och emballage, vari de förvaras, ej kunna utsökas. Vad sålunda stadgas äger dock ej tillämpning vid försäljning av vin eller öl åt spisande gäster vid måltid.

10 §.

I avseende å försäljning av alkoholhaltiga drycker för vetenskapligt, medicinskt, tekniskt, industriellt eller likartat ändamål eller för apoteksbehov gäller vad Konungen därom förordnat.

11 §.

Utöver de i denna förordning meddelade föreskrifter gäller för försäljning av punsch, arrak och rom vad därom särskilt stadgas.

Angående villkoren för försäljning av denaturerat brännvin meddelas särskilda bestämmelser av Konungen.

II kap.

Om partihandel med alkoholhaltiga drycker.

12 §.

1. Den, som till avsalu äger tillverka alkoholhaltiga drycker eller bedriver rening av brännvin, ävensom den, som enligt 13 § erhållit tillstånd till partihandel, äga försälja det slags alkoholhaltiga drycker, som tillverkas eller renas eller vilka tillståndet avser, dock inom riket endast till annan innehavare av dylik rättighet samt till den, som äger rätt till detaljhandel med alkoholhaltiga drycker, i och för deras rörelse.

2. Bolag, som enligt vad i denna förordning sägs äger rätt till detaljhandel, må ock till annan innehavare av dylik rättighet i och för dennes rörelse försälja alkoholhaltiga drycker.

13 §.

Där tillstånd till partihandel erfordras, meddelas sådant av kontrollstyrelsen. Ansökning om tillstånd skall innehålla uppgift å den kommun, där handeln skall utövas, samt vara åtföljd av intyg, utvisande sökandens behörighet att idka rörelsen.

14 §.

Partihandlare, varom i 12 § 1 mom. sägs, vare skyldig hålla sina handelsböcker med tillhörande verifikationer tillgängliga för av kontrollstyrelsen särskilt förordnat ombud och har att vid rörelsens utövande ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, kontrollstyrelsen för tillsyn å rörelsen kan meddela.

15 §.

Bolag, som driver utnineri, må överenskomma med den, som äger rätt till partihandel med vin eller öl, att sådana från bolaget inköpta drycker må, med iakttagande av de av kontrollstyrelsen för sådant fall meddelade föreskrifter av partihandlaren försändas direkt till köpare.

16 §.

1. Avlider den, som efter tillstånd enligt 13 § utövar partihandel med alkoholhaltiga drycker, må rörelsen för stärbhusets räkning fortsättas, till dess två år förflutit efter dödsfallet.

2. Försättes någon, som i 1 mom. avses, i konkurs, må rörelsen för konkursboets räkning fortsättas, dock ej längre än till dess tre månader förflutit efter det förhör enligt 25 § konkurslagen hållits.

3. I fall, som i denna § avses, åligger det dock stärbhuset eller konkursboet, om de vilja fortsätta rörelsen, att därom inom en månad efter dödsfallet eller efter det förhör i konkursen hållits, göra anmälan hos kontrollstyrelsen med uppgift därvid tillika å den person, som antagits till föreståndare för försäljningen. Göres ej anmälan inom föreskriven tid eller prövas den till föreståndare antagne icke vara därtill lämplig, anses försäljningsrätten hava upphört den dag, tiden för anmälningsskyldigheten gick till ända eller kontrollstyrelsens beslut i frågan delgivits den anmälningsskyldige.

17 §.

Efter ansökning äger kontrollstyrelsen medgiva, att för konkursbos eller stärbhus räkning eller där eljest särskilda omständigheter föreliggande alkoholhaltiga drycker må för visst fall utan hinder av de i denna förordning givna föreskrifter försälas till partihandlare, varom i 12 § 1 mom. sägs, eller till bolag, som äger rätt till detaljhandel med alkoholhaltiga drycker.

III kap.

Om rättigheter till detaljhandel med alkoholhaltiga drycker.

18 §.

1. Detaljhandel med alkoholhaltiga drycker inom en kommun må med de undantag, som i 19 samt 21—26 §§ omförmälas, idkas endast av särskilt, inom kommunen uteslutande för sådan detaljhandel bildat bolag och icke mellan flera bolag fördelas.

2. Rättighet, som i 1 mom. avses, meddelas av Konungens befallningshavande för ett eller flera, högst tre, kalenderår. Ansökan om erhållande av rättighet skall före januari månads utgång året innan försäljningen är avsedd att taga sin början av bolaget skriftligen göras hos Konungens befallningshavande med bifogande av intyg om delägar- nes behörighet att idka rörelsen, bolagets stadgar samt redogörelse för hur bolaget ämnar bedriva sin verksamhet. Denna redogörelse skall innehålla uppgifter om vilka av de i 1 § nämnda slag av alkoholhaltiga drycker försäljningen skall avse, om antal försäljningsställen, dels för utminuter- ing och dels för utskänkning av spritdrycker, vin och öl, om grunderna för försäljningsstäl- lenas förläggning, om i vilken omfattning utskänkningen är avsedd att äga rum annorledes än vid måltid åt spisande gäster samt om i vilka fall bolaget ämnar å annan, på sätt i 25 § 2 mom. stadga, överlåta rättighet till utskänkning.

3. Över ansökning, som rätteligen skett, skall Konungens befallningshavande omedelbart efter ansökningstidens utgång inhämta utlåtanden, i Stockholm av stadsfullmäktige och i annan stad av magistrat och stadsfullmäktige samt å landet av kommunalnämnd och kommunalstäm- ma. Dessa utlåtanden, som skola avgivas före februari månads utgång, böra innehålla huruvida och i vilken utsträckning den sökta rätten till detaljhandel anses böra medgivas, uppgift å det antal försäljningsställen, som bör få anordnas, dels för utminuter- ing och dels för utskänkning av spritdrycker, vin och öl, ävensom förslag till de inskränkningar med hänsyn till försäljningsstäl- lenas förläggning och rörelsens bedrivande, som anses nödiga. Hava ansökningar inkommit från flera bolag, skall, om upplåtande av rätt till detaljhandel tillstyrkes, visst bolag förordas till erhållande av den sökta rättigheten.

4. Sedan de i 3 mom. omförmälda utlåtanden till Konungens befallningshavande avgivits, har Konungens befallningshavande, där ansökning ej genast varder avslagen, att, om rörelsen kan antagas vålla olägenhet för angränsande kommun, över ansökningen infordra yttrande från stadsfullmäktige eller kommunalstäm- ma i sådan kommun.

5. Har ansökningen blivit avstyrkt av stadsfullmäktige eller kom- munalstäm- ma inom den kommun, där försäljningen är avsedd att äga rum, må densamma ej bifallas. Medgiver Konungens befallningshavande upplåtande av rätt till detaljhandel, må försäljningsstäl- lenas antal ej sättas högre än det av stadsfullmäktige eller kommunalstämman till- styrkta. Konungens befallningshavande skall därjämte vid upplåtelsen

föreskriva de inskränkningar med hänsyn till försäljningsställets förläggning och rörelsens bedrivande, som blivit av stadsfullmäktige eller kommunalstämman föreslagna, såvida samma inskränkningar icke finnas stå i strid med allmän lag eller författning eller uppenbarligen ej kunna anses ägnade att främja det med desamma avsedda syftet.

6. Konungens befallningshavandes beslut i ämnet skall kungöras i den eller de tidningar inom orten, där allmänna påbud för kommunen vanligen meddelas, och räknas tiden för anförande av besvär över beslutet från dagen för första kungörandet, vilken dag skall i kungörelsen angivas.

19 §.

I kommun, där tillstånd till detaljhandel enligt 18 § ej meddelats, må rättighet till utskänkning av alkoholhaltiga drycker kunna tilldelas inom annan kommun bildat bolag. Sådan rättighet må dock utövas endast om bolaget erhåller rätt till detaljhandel inom den kommun, där bolaget är bildat, och så länge sistnämnda rättighet är gällande.

Ansökan om rättighet, varom nu är fråga, skall göras inom den i 18 § omförmälda tid innan försäljningen är avsedd att taga sin början, och skall beträffande rättighetens upplåtande jämväl i övrigt lända till efterrättelse vad i 18 § stadgas.

20 §.

1. Bolag, som i 18 och 19 §§ omförmäles, må icke avse att bereda vare sig delägarne vinning utöver årlig ränta med högst fem procent å de av delägarne tillskjutna kontanta medel eller kommun någon ekonomisk fördel.

2. Vid utövande av sin verksamhet står bolaget under överinseende av kontrollstyrelsen och har att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, kontrollstyrelsen i avseende å inköp av, försäljningspris för samt alkoholstyrka hos alkoholhaltiga drycker ävensom angående räkenskapers förande och i övrigt beträffande bolagets förvaltning eller eljest i de i denna förordning särskilt angivna hänseenden kan meddela.

Närmare bestämmelser angående kontrollstyrelsens verksamhet härutinnan meddelas av Konungen.

3. Bolag äger ej vid utminuterung hålla mer än ett försäljningspris å en och samma varusort av alkoholhaltiga drycker, oavsett om större eller mindre myckenhet försäljes.

4. Bolag må icke, utan samtycke av kontrollstyrelsen, inköpa fastighet eller inom redan förvärvad fastighet vidtaga annan mera omfattande förändring än den, som påkallas av fastighetens underhåll eller rörelsens behöriga utövande.

Bolag må icke, utan samtycke av kontrollstyrelsen, förhyra andra lägenheter än dem, vilka äro behöfliga för den rörelse, som bolaget självt utövar, eller utan sådant samtycke ingå affärsavtal för längre tid än bolagets rättighet upplåtits, dock att hyresavtal må ingås till fardag, som infaller under året näst efter utgången av nämnda tid. Bolaget må ej heller ingå affärsavtal med enskilda styrelseledamöter eller delägare i bolaget, eller låta avlöningen vare sig till styrelsen eller till de hos bolaget anställda personer vara beroende på omsättningen av alkoholhaltiga drycker eller utgå med viss del av vinsten.

5. Bolags delägare skola vara minst nio, av vilka åtminstone sex böra vara boende å den ort, där bolagets styrelse har sitt säte. Bolagets styrelse skall bestå av fem ledamöter, av vilka två utses av delägarne i bolaget, en utses i stad av stadsfullmäktige och å landet av kommunalstämman, en av Konungens befallningshavande och en av landstinget, dock att i stad, som icke deltagar i landsting, stadsfullmäktige utse jämväl den ledamot, som eljest skulle av landstinget väljas. På enahanda sätt utses jämväl fem suppleanter. Därest å landet eller i stad, som deltagar i landsting, nytt bolag bildas å tid, då landstinget icke är samlat, må ordföranden i landstinget äga att utse ledamot i styrelsen jämte suppleant för honom för tiden, intill dess ledamot och suppleant blivit av näst sammanträdande landsting utsedda.

Av Konungens befallningshavande, landsting, stadsfullmäktige eller kommunalstämma utsedd styrelseledamot må icke vara delägare i bolaget.

6. Granskning av bolags förvaltning och räkenskaper skall varje år i mars eller april månad å tid, som av Konungens befallningshavande bestämmes, verkställas för näst föregående år av tre revisorer, av vilka en utses, i stad av stadsfullmäktige och å landet av kommunalstämman, en av landstinget samt en av Konungens befallningshavande. I stad, som icke deltagar i landsting, utse stadsfullmäktige jämväl den revisor, som eljest skulle av landstinget väljas. På enahanda sätt utses jämväl tre suppleanter. Revisorerna skola antingen ibland eller utom sig utse två personer att å deras vägnar deltaga i inventering av bolagets tillgångar vid löpande årets slut. Över revisionen avgiva revisorerna berättelse, vilken, utom redogörelse för bolagets ekonomiska ställning och förvaltning samt vad övrigt revisorerna kunna finna skäl omnämna,

skall innehålla dels yttrande, huruvida bolaget förvaltats i överensstämmelse med det i 61 § första stycket angivna syfte, dels till- eller avstyrkande av ansvarsfrihet. Av revisionsberättelsen, vid vilkens avfattande de föreskrifter skola iakttagas, som meddelas av kontrollstyrelsen, skola, sedan bolagets styrelse lämnats tillfälle att förklara sig över i berättelsen möjligen gjorda anmärkningar, revisorerna före maj månads utgång översända exemplar till Konungens befallningshavande, landstinget, stadsfullmäktige eller kommunalstämman samt kontrollstyrelsen. Bolagets styrelse må även till nämnda myndigheter insända sin förklaring.

Granskning av bolags förvaltning och räkenskaper må även när som helst företagas av chefen för kontrollstyrelsen eller av person, som nämnda styrelse förordnat.

7. Styrelseledamöter samt revisorer och deras här ovan nämnda ombud äga att av bolaget åtnjuta ersättning enligt grunder, som av kontrollstyrelsen bestämmas.

8. Om ansvarsfrihet för bolag beslutar kontrollstyrelsen, sedan landsting och i stad stadsfullmäktige samt på landet kommunalstämman avgivit yttrande i ärendet. Sådant yttrande skall till kontrollstyrelsen avgivas före september månads utgång.

9. Bolag åligger att inom mars månads utgång efter varje kalenderårs slut å statsverkets giroräkning i riksbanken insätta hela den nettovinst, som uppkommit av all den rörelse bolaget idkat. Då bolag upplöses, skall, där ej annorledes i laga ordning bestämts, på enahanda sätt förfaras med det överskott av bolagets tillgångar, som kan uppstå, sedan bolagets samtliga skulder blivit guldna samt de av delägarne tillskjutna medel återbetalats. Omförmälda nettovinst och överskott tillfalla statsverket.

10. Förmenar någon att bolag beträffande ämne, varom det tillkommer kontrollstyrelsen att meddela föreskrift, vidtagit åtgärd, som kränker hans enskilda rätt eller strider mot förordningens syfte, må han hos kontrollstyrelsen göra framställning om åvägbringande av rättelse i det överklagade förhållandet.

21 §.

1. Rättighet att endast vid måltid till spisande gäster utskänka vin och öl må inom kommun, där bolag ej erhållit rätt till detaljhandel

med alkoholhaltiga drycker, av Konungens befallningshavande meddelas att gälla tillsvidare för ett eller flera, högst tre, kalenderår. I fråga om utskänkning av öl förstås med måltid i detta mom. gäst mot betalning tillhandahållen mat till ett pris, som ej understiger eller, där visst pris för måltiden ej avtalats, ej skäligen kan anses understiga dubbla priset av det till måltiden utskänkta ölet.

2. Ansökning om rättighet, som i 1 mom. sägs, skall före utgången av augusti månad året innan utskänkningen är avsedd att taga sin början skriftligen göras hos Konungens befallningshavande med uppgift å det ställe, där utskänkningen skall äga rum, samt med bifogande av intyg utvisande sökandens behörighet att idka rörelsen.

3. Över ansökning, som rätteligen skett, skall Konungens befallningshavande efter augusti månads utgång inhämta utlåtanden, i Stockholm av stadsfullmäktige och i annan stad av magistrat och stadsfullmäktige samt å landet av kommunalnämnd och kommunalstämma. Dessa utlåtanden böra innehålla bestämt till- eller avstyrkande jämte förslag till de inskränkningar i avseende å försäljningens bedrivande, som anses nödiga.

4. Har ansökningen blivit avstyrkt, i stad av stadsfullmäktige samt å landet av kommunalstämma, må densamma av Konungens befallningshavande ej bifallas. Medgiver Konungens befallningshavande upplåtande av rättighet, skola vid upplåtelsen föreskrivas de inskränkningar i avseende å rörelsens bedrivande, som blivit av stadsfullmäktige eller kommunalstämman föreslagna, såvida samma inskränkningar icke finnas stå i strid med allmän lag eller författning eller uppenbarligen ej kunna anses ägnade att främja det med desamma avsedda syftet.

22 §.

1. Vid hälsobrunn, badort eller annan kurort, där särskild läkare finnes anställd, må på därom gjord ansökning Konungens befallningshavande, sedan stadsfullmäktige eller kommunalstämma lämnats tillfälle att yttra sig, kunna meddela rättighet att tillsvidare för kortare tid än år vid måltid till spisande gäster utskänka vin eller öl.

2. Där i något fall utskänkning av vin eller öl tillfälligtvis kan vara av omständigheterna påkallad, må på därom gjord ansökning Konungens befallningshavande, sedan stadsfullmäktige eller kommunalstämma blivit hörda, kunna tillsvidare för kortare tid än år eller för visst tillfälle meddela rättighet att vid måltid till spisande gäster ut-

skänka sådana drycker. Har ansökningen blivit avstyrkt av stadsfullmäktige eller kommunalstämma, må densamma av Konungens befallningshavande ej bifallas.

23 §.

1. Rättighet till utskänkning av alkoholhaltiga drycker å passagerarfartyg, som förmedla regelbunden persontrafik till utländsk hamn, må på ansökning kunna tillsvidare för viss tid, högst ett år, av Konungens befallningshavande i det län, varest fartygets rederi har sitt säte, tilldelas person, som är behörig att idka utskänkingsrörelse. Sådan utskänkning må endast äga rum till förtäring ombord å fartyget och må, under det fartyget ligger i hamn eller vid land, allenast ske till besättningen och till sådana fartygets passagerare, som i dess restaurationslokal intaga måltid.

2. Rättighet att tillsvidare för viss tid, högst ett år, utskänka vin eller öl å andra passagerarfartyg än som avses i 1 mom. må på ansökning kunna av Konungens befallningshavande i det län, varest fartygets rederi har sitt säte, tilldelas person, som är behörig idka utskänkingsrörelse. Sådan utskänkning må endast äga rum till förtäring ombord å fartyget och må, under det fartyget ligger i hamn eller vid land, allenast ske till besättningen och till sådana fartygets passagerare, som i dess restaurationslokal intaga måltid. Utskänkningen av öl skall härjämte vara underkastad den särskilda inskränkning, som i 21 § 1 mom. omnämnes.

3. Tillstånd att tillsvidare för viss tid, högst ett år, utskänka vin eller öl å statens järnvägars eller enskild, till persontrafik upplåten järnvägs tåg må på framställning av järnvägens styrelse kunna av Konungens befallningshavande i det län, varest styrelsen har sitt säte, meddelas person, som är behörig att idka utskänkingsrörelse.

24 §.

1. Mottager någon i sitt hem mot betalning gäster till bespisning vid slutet bord och har avtal om bespisningen träffats för en tid av minst en vecka, må han, efter det sådant bevis för honom meddelats, som nedan omförmäles, utan särskilt tillstånd till gästerna vid deras måltider utskänka öl.

2. Vill någon bedriva utskänkning, som i 1 mom. avses, göre därom skriftligen anmälan i Stockholm hos överståthållarämbetet, i annan stad hos magistraten och på landet hos länsmanen med uppgift å det

ställe, där utskänkningen skall äga rum, samt med bifogande av intyg om god frejd. Har anmälan sålunda skett, skall meddelas bevis att anmälan behörigen skett.

25 §.

1. Bolag må ej till annan överlåta rättighet till utminuterung.
2. Bolag äger till enskild person överlåta rättighet till utskänkning. Sådan överlåtelse vare ej gällande, utan att Konungens befallningshavande, efter prövning av villkoren för densamma, giver tillstånd till den överlåtna rättighetens utövning.

Med överlåtelse av utskänkingsrättighet följer skyldighet för den, till vilken sådan rättighet blivit överlåten, att hos bolaget inköpa alla för rörelsen erforderliga spritdrycker.

3. Överlåtelse av rättighet till utskänkning, som avses i 21—24 §§, vare förbjuden.

26 §.

1. Avlider den, som efter överlåtelse från bolag eller enligt 21—23 §§ innehar rättighet till utskänkning, eller försättes han i konkurs, må rörelsen för stärbhusets eller konkursboets räkning fortsättas, dock icke längre än till dess tre månader förflutit efter dödsfallet eller efter det förhör enligt 25 § konkurslagen hållits. Det åligger dock stärbhuset eller konkursboet, om de vilja fortsätta rörelsen, att därom inom en månad efter dödsfallet eller efter det förhör i konkursen hållits göra anmälan hos Konungens befallningshavande med uppgift därvid tillika å den person, som antagits till föreståndare för försäljningen. Göres ej anmälan inom föreskriven tid eller prövas den till föreståndare antagne icke vara därtill lämplig, anses försäljningsrättigheten hava upphört den dag, tiden för anmälningsskyldigheten gick till ända eller beslut i frågan delgivits den anmälningsskyldige.

2. Avlider den, som efter anmälan enligt 24 § äger rätt att utskänka öl, må rörelsen för stärbhusets räkning fortsättas till dess tre månader förflutit efter dödsfallet.

27 §.

Konungens befallningshavande äger att vid meddelande av tillstånd till detaljhandel eller sedermera under rörelsens utövande stadga de inskränkningar i avseende å densamma, som kunna anses erforderliga.

28 §.

1. Då försäljningsrättighet beviljas, skall Konungens befallningshavande utfärda tillståndsbevis med angivande däri av det lagrum, varå tillståndet grundar sig, varest eller efter vilka grunder försäljningsställe skall förläggas ävensom för vilken tid rättigheten må begagnas; skolande i tillståndsbeviset jämväl utsättas de föreskrifter i avseende å rörelsens utövande, som lämnats vid tillståndets meddelande.

2. Avskrift av tillståndsbevis skall Konungens befallningshavande tillställa kontrollstyrelsen ävensom i andra fall än som avses i 23 § magistraten eller kommunalnämnden och länsmannen i orten. Vad i detta mom. är sagt om magistratens underrättande äger ej tillämpning i Stockholm.

3. Om beslut, varom i 26 § förmäles, skall Konungens befallningshavande lämna underrättelse till dem, som enligt 2 mom. skola erhålla meddelande om beviljat tillstånd.

4. Har någon av länsman undfått bevis, att anmälan enligt 24 § behörigen skett, skall länsmannen därom underrätta kommunalnämndens ordförande i den kommun, där rörelsen skall utövas.

IV kap.

Angående kommunal folkomröstning om förbud mot upplåtande av rättigheter till detaljhandel med alkoholhaltiga drycker.

29 §.

Genom kommunal folkomröstning må i enlighet med de i detta kapitel meddelade bestämmelser avgöras, huruvida inom en kommun få meddelas sådana rättigheter till detaljhandel med alkoholhaltiga drycker, som omförmälas i denna förordning.

Bestämmelserna i detta kapitel äga dock icke tillämpning å de i 23 § omförmälda rättigheter till utskänkning å passagerarfartyg och järnvägståg.

Kommunal folkomröstning skall avse alla slags alkoholhaltiga drycker och må icke verkställas oftare än vart tredje år.

30 §.

Om vid kommunal folkomröstning minst $\frac{2}{3}$ av de röstande uttalat sig för förbud mot upplåtande av rättigheter till detaljhandel med alkoholhaltiga drycker, vare förbud i sådant avseende för kommunen gällande, och må ej tillstånd, som meddelats enligt 21 och 22 §§, gälla längre än till utgången av det år, under vilket omröstningen vunnit laga kraft, och ej heller sådan försäljning, som avses i 24 §, efter utgången av nämnda år inom kommunen äga rum.

Är, då framställning om omröstning göres, frågan om upplåtande av sådan rättighet till detaljhandel, som omröstningen avser, på prövning beroende, må rättigheten ej upplåtas, förrän det visat sig, att förbud däremot ej varder för kommunen gällande.

31 §.

För upphävande av förbud, varom i 30 § sägs, erfordras, att vid ny folkomröstning minst $\frac{2}{3}$ av de röstande uttalat sig för upphävandet.

32 §.

Röstberättigad vid sådan omröstning, som i 29 § sägs, är envar i kommunen mantalsskriven, välfrejdad svensk man och kvinna från och med kalenderåret näst efter det, varunder han eller hon uppnått 21 års ålder, dock ej den, som står under förmynderskap eller fattigvårdsstyrelses målsmansrätt.

Varje röstande tillkommer en röst.

Rösträtt må ej utövas av annan röstberättigad än den, som vid omröstningen personligen inställer sig.

33 §.

Berättigad att påkalla kommunal folkomröstning är envar, som enligt 32 § äger rösträtt.

34 §.

Framställning om anordnande av kommunal folkomröstning skall göras skriftligen hos Konungens befallningshavande under februari månad samt avfattas enligt formulär 1 vid denna förordning.

35 §.

Har framställning enligt 34 § gjorts av så många personer, att deras antal uppgår till minst $\frac{1}{20}$ av kommunens mantalsskrivna befolkning enligt senaste justerade mantalslängd, skall Konungens befallningshavande i länskungörelserna och i den eller de tidningar inom orten, där allmänna påbud för kommunen vanligen meddelas, giva det tillkänna med utsättande av viss tid av 14 dagar, under vilken tid jäv, skriftligen avfattade, må kunna anföras mot deras behörighet, som gjort framställningen.

Varder vid prövning av anført jäv utrett, att framställningen icke omfattas av röstberättigade till ett antal, utgörande minst $\frac{1}{20}$ av kommunens mantalsskrivna befolkning, förklare Konungens befallningshavande frågan om omröstning förfallen.

Föranleder jäv ej dylikt beslut eller har jäv ej inom föreskriven tid anförts, utlyse Konungens befallningshavande ofördröjligen omröstning.

Över Konungens befallningshavandes beslut i anledning av sådant jäv, som i denna paragraf sägs, må klagan ej föras.

36 §.

Omröstning skall, där ej Konungens befallningshavande på framställning av omröstningsnämnden eller magistraten i fråga om kommun med större folkmängd annorlunda förordnar, verkställas minst 9, högst 12 veckor efter dess utlysande samt utsättas till sön- eller helgdag och, om behovet det kräver, jämväl till närmast föregående eller efterföljande dag.

Omröstningen skall börja klockan 9 förmiddagen och fortgå till klockan 9 eftermiddagen, dock att uppehåll göres för den tid högmässogudstjänst inom kommunen pågår. Där å någon ort andra tider för omröstningen finnas mera lämpliga, äger Konungens befallningshavande att på framställning av omröstningsnämnden eller magistraten

därom förordna, med iakttagande att tillträde till omröstningen skall finnas minst tre timmar före klockan 3 eftermiddagen och minst två timmar efter klockan 6 eftermiddagen.

37 §.

Vid utlysande av kommunal folkomröstning tillkännagive Konungens befallningshavande i länskungörelserna och i den eller de tidningar inom orten, där allmänna påbud för kommunen vanligen meddelas, dag och tid för omröstningen samt stället för densamma. Kungörelsen skall jämväl innehålla den proposition, efter vilken omröstningen skall försiggå, avfattad i överensstämmelse med det vid denna förordning fogade formulär 2, ävensom en erinran om den skyldighet, som jämlikt 56 § åligger vederbörande omröstningsförrättare att ofördröjligen till Konungens befallningshavande insända avskrift av omröstningsprotokollet.

Är kommun på landet indelad i två eller flera omröstningsdistrikt, skall i kungörelsen jämväl tillkännagivas, vilken omröstningsnämnd, som skall verkställa slutlig sammanräkning av de inom samtliga distrikt afgivna rösterna.

38 §.

Är kommun, på sätt i 19 § i lagen om val till riksdagen sägs, delad i två eller flera valdistrikt, skall samma distriktsindelning gälla vid kommunal folkomröstning.

39 §.

Omröstning förrättas på landet inför en omröstningsnämnd; och skall såsom sådan tjänstgöra den valnämnd, som, enligt lagen om val till riksdagen, på landet är valförrättare vid valen till andra kammaren.

I omröstningsnämnden skola minst två ledamöter utom ordföranden vara närvarande. Såsom nämndens beslut gäller den mening, om vilken de flesta röstande förena sig, eller vid lika röstetal den mening, ordföranden biträder.

Vid omröstningsnämndens sammanträden föres protokoll av ordföranden.

40 §.

I stad, som utgör ett omröstningsdistrikt, förrättas omröstningen inför magistraten.

Är stad delad i flera omröstningsdistrikt, skall magistraten för varje distrikt utse tre eller flera deputerade att vara omröstningsförrättare i distriktet. Av dessa för den främste ordet. Protokollet över omröstningen föres av den, magistraten därtill utsett.

Till deputerad må i fall av behov utses den, som eljest ej tillhör magistraten.

41 §.

Har kommunal folkomröstning utlysts, skall för kommunen, eller, om den är delad i flera omröstningsdistrikt, för vart och ett av dessa röstlängd snarast möjligt upprättas. Närmare föreskrifter i avseende härå så ock om skyldighet för vederbörande myndighet att lämna uppgifter till införande i längden, meddelas av Konungen.

Senast inom sex veckor efter omröstningens utlysande skall röstlängd vara avsänd eller avlämnad, å landet till omröstningsnämndens ordförande och i stad till magistraten, där denna ej själv verkställt upprättandet. På framställning av omröstningsnämnden eller magistraten äger Konungens befallningshavande dock i fråga om kommun med större folkmängd medgiva utsträckning av den tid, inom vilken röstlängd skall vara avsänd eller avlämnad.

42 §.

Röstlängden skall under tio dagar vara å lämpligt ställe inom omröstningsdistriktet under behörig tillsyn framlagd för granskning; och åligger det omröstningsnämndens ordförande eller magistraten att omedelbart efter röstlängdens upprättande kungöra tid och ställe för framläggandet, den tid, inom vilken anmärkning mot röstlängd skall, jämlikt 43 § här nedan, vara till omröstningsnämndens ordförande eller magistraten inlämnad, samt tid och ställe för prövning enligt 46 § av sålunda gjorda anmärkningar.

Kungörelsen skall avfattas enligt formulär 3 vid denna förordning samt uppläsas i kyrkan och, där så ske kan, införas i den eller de tidningar inom orten, där allmänna påbud för kommunen vanligen meddelas.

43 §.

Vill någon, vilken rösträtt enligt längden ej tillkommer, för sig påstå sådan rätt, eller anser någon, att annan icke må vara i längden

upptagen såsom röstberättigad, äger han att sina anmärkningar, skriftligen avfattade och åtföljda av de bevis han vill åberopa, ingiva till omröstningsnämndens ordförande eller magistraten sist före klockan 12 på dagen å femte dagen efter utgången av den tid, under vilken röstlängden varit för granskning framlagd.

44 §.

Har någon i rätt tid gjort anmärkning däremot, att annan i röstlängden upptagits såsom röstberättigad, skall härom till denne av omröstningsnämndens ordförande eller magistraten ofördröjligen med allmänna posten sändas underrättelse, med angivande av dagen för anmärkningens prövning. Blanketter till sådan underrättelse, avfattade i överensstämmelse med formulär 4 vid denna förordning, skola av Konungens befallningshavande hållas vederbörande tillhanda.

45 §.

Varder anmärkning ej ingiven inom föreskriven tid, kommer den ej under prövning.

46 §.

Å femte dagen efter utgången av den för framställande av anmärkning mot röstlängden bestämda tid eller, om nämnda dag är sönd eller helgdag, nästa helgfria dag därefter sammanträder på landet för varje distrikt omröstningsnämnden för prövning av de mot röstlängden framställda anmärkningar. Samma lag vare i stad för magistraten, dock att sammanträde, som skulle hållas å allmän rättegångsdag, i stället äger rum nästa helgfria dag. Sammanträdet skall börja klockan 10 förmiddagen, och vare förhandlingarna offentliga.

Vid sammanträdet lämnas tillfälle till bemötande av gjorda anmärkningar med rätt för den, mot vilkens rösträtt anmärkning blivit enligt 43 § framställd, att åberopa jämväl omständigheter, som inträffat efter den för framställande av anmärkning mot röstlängden bestämda tid.

Över varje i behörig tid framställd anmärkning skall omröstningsnämnden eller magistraten omedelbart eller senast dagen efter slutad förhandling avkunna beslut, vilket, med angivande i korthet av skälen därför, tecknas å den prövade anmärkningsskriften, som bilägges protokollet. Över sådant beslut må särskild klagan ej föras.

I röstlängden införas de rättelser, som av nämnda beslut föranledas.

47 §.

Sedan i anledning av framställd anmärkning mot röstlängd beslut avkunnats, samt rättelse, där sådan ifrågakommer, i längden gjorts, underskrives densamma av omröstningsnämnden eller magistraten.

Har anmärkning mot röstlängden ej inom behörig tid framställts, varde intyg därom av omröstningsnämndens ordförande eller magistraten tecknat å längden.

Sedan röstlängden blivit behörigen underskriven eller försedd med intyg, varom nyss är sagt, lände densamma vid omröstningen till efterrättelse.

48 §.

Anföras besvär över omröstning, vid vilken av omröstningsnämnden eller magistraten meddelat beslut i fråga om anmärkning mot röstlängden tjänat till efterrättelse, må i sammanhang därmed talan mot beslutet fullföljas. Vid sådan klagan må ej andra bevis gälla än de, som hos omröstningsnämnden eller magistraten varit i laga ordning företedda. Har på klagan, som i samband med besvär över omröstning blivit förd, röstlängden i någon del förklarats felaktig, skall, där ny omröstning förordnats skola äga rum, omröstningsnämndens eller magistratens ordförande i längden införa de av beslutet föranledda rättelser.

49 §.

Omröstningen äger rum inför öppna dörrar. Ej må därvid tal hållas eller tryckta eller skrivna upprop till de röstande tillåtas inom omröstningslokalen.

Det åligger de närvarande att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som omröstningsförrättaren för ordningens upprätthållande och omröstningens behöriga fortgång finner skäl meddela. Uppstår oordning, som ej kan avstyras, äge omröstningsförrättaren att avbryta förättningen.

I omröstningslokal skall propositionen för omröstningen finnas anslagen.

50 §.

Omedelbart före omröstningens början skall ordföranden visa de närvarande, att rösturnan är tom.

Omröstningen skall ske med omärkta, enkla och slutna sedlar av vitt papper. Ogill vare varje annan röstsedel.

Röstsedlar skola genom omröstningsförrättarens försorg tillhandahållas inom omröstningslokalen.

Den, som vill rösta, skall personligen, sedan ordföranden förvissat sig om att vederbörande är i röstlängden upptagen såsom röstberättigad, under omröstningsnämndens tillsyn avlämna röstsedeln, i sammanhang varmed i röstlängden vid den röstandes namn göres anteckning, att rösträtten utövats.

51 §.

Då uppehåll i förrättningen sker, skall rösturnan omsorgsfullt förseglas under minst två närvarandes sigill samt därefter sättas i säkert förvar; och bör, innan förseglingen vid förrättningens fortsättande borttages, omröstningsförrättaren inför öppna dörrar förvissa sig om, att sigillen äro obrutna.

52 §.

De röstberättigade, som äro tillstädes i omröstningslokalen eller å anvisad plats därintill, men som ej hunnit delta i omröstningen vid det klockslag, då omröstningen skall sluta eller då uppehåll däri göres av annan anledning än för högmässogudstjänst, äga rätt att avlämna sina röstsedlar.

53 §.

När alla röstberättigade, som vid det för omröstningens slut fastställda klockslag äro tillstädes, avlämnat sina röstsedlar, förklare ordföranden röstningen avslutad.

Omedelbart därefter verkställes röstsammanräkningen.

Efter det jämförelse med anteckningarna i röstlängden skett, inläggas röstsedlarna, de godkända och de underkända var för sig, i omslag, vilka förses med minst två närvarandes sigill. De sålunda inlagda röstsedlarna skola förvaras intill dess omröstningen vunnit laga kraft eller förordnande om ny omröstning meddelats.

54 §.

I det protokoll, som i överensstämmelse med det vid denna förordning fogade formulär 5 med däri gjorda anvisningar skall föras vid förrättningen, antecknas särskilt:

Antalet giltiga ja- och nej röster ävensom antalet av de röstberättigade, som enligt anteckningarna i röstlängden deltagit i omröstningen;

därest någon förvägrats rösta, dennes namn samt orsaken till sådan vägran;

om röstsedel förklaras ogill, grunden för detta beslut.

I protokollet avtryckas även de sigill, varmed röstsedlarna förseglats.

55 §.

Varder sedan omröstningen avslutats nödvändigt att uppskjuta och avbryta förrättningen, skola alla röstsedlar inläggas i omslag, vilka förseglas under minst två närvarandes sigill samt jämte andra till omröstningen hörande handlingar läggas i säkert förvar; och må förrättningen icke ånyo företagas, innan omröstningsförrättaren inför öppna dörrar förvissat sig om, att de åsatta sigillen äro obrutna.

56 §.

1. Omröstningens utgång kungöres omedelbart genom uppläsande av det under förrättningen förda protokollet, som till riktigheten bestyrkes av ordföranden och två av de närvarande.

2. Utgör kommun ett omröstningsdistrikt, är förrättningen avslutad med uppläsande av det i 1 mom. omnämnda protokoll. Ordföranden insänder därefter ofördröjligen bestyrkt avskrift av protokollet till Konungens befallningshavande, som låter offentliggöra resultatet av omröstningen i länskungörelserna samt i den eller de tidningar inom orten, där allmänna påbud för kommunen vanligen meddelas.

3. Utgör kommun två eller flera omröstningsdistrikt, skall den slutliga röstsammanräkningen för hela kommunen verkställas i stad av magistraten och på landet av den bland kommunens omröstningsnämnder, som Konungens befallningshavande därtill förordnat. För nämnda ändamål åligger det omröstningsförrättarne i distrikten att

ofördröjligen till magistraten eller vederbörande omröstningsnämnd insända bestyrkt avskrift av protokollet över omröstningen. Jämväl vid den slutliga röstsammanräkningen, vilken äger rum inför öppna dörrar, föres protokoll, som omedelbart uppläses och till riktigheten bestyrkes av ordföranden och två av de närvarande. Med uppläsande av detta protokoll är förrättningen avslutad.

Ordföranden insänder därefter ofördröjligen bestyrkt avskrift av protokollet över slutsammanräkningen till Konungens befallningshavande, som låter offentliggöra resultatet av omröstningen på sätt i 2 mom. stadgas.

57 §.

Medlem av kommun, som icke åtnöjes med omröstningen, äger rätt, där han tilltror sig kunna visa, att beslutet icke tillkommit i laga ordning, att däröver hos Konungen anföra besvär. För sådant ändamål äger klaganden att begära behörigt protokollsutdrag, i stad hos magistraten och på landet hos omröstningsnämndens ordförande, eller, då kommun är uppdelad i flera omröstningsdistrikt, hos den bland ordförandena, inför vilken enligt 56 § av denna förordning den slutliga sammanräkningen sker. Protokoll skall inom högst tre dagar till klaganden utlämnas; och skall han vid förlust av talan sist inom 10 dagar efter förrättningens avslutande sina till Konungen ställda besvär ingiva till Konungens befallningshavande, som genom tillkännagivande i länskungörelserna och i den eller de tidningar inom orten, där allmänna påbud för kommunen vanligen meddelas, utsätter viss kort tid, inom vilken förklaring må över besvären till Konungens befallningshavande avgivas. Sedan den tid tilländagått, har Konungens befallningshavande att besvärshandlingarna jämte de förklaringar, som må hava inkommit, ofördröjligen till Konungen insända för att i regeringsrätten skyndsamt föredragas och avgöras.

Föranleda besvären upphävande av det genom omröstningen fattade beslutet på annan grund än att den i 30 och 31 §§ för beslutsåstadkommande stadgade majoritet icke ernåtts, skall Konungens befallningshavande, på sätt i 37 § sägs, ofördröjligen utlysa ny omröstning.

58 §.

I ärende rörande kommunal folkomröstning må det vara envar tillåtet att, under iakttagande av behörig tid och ordning, på eget

äventyr till myndighet insända handlingar i betalt brev med allmänna posten; dock att vad sålunda är stadgat ej äger tillämpning i fråga om besvär.

59 §.

Infaller å söndag eller annan allmän helgdag tid, då anmärkning mot röstlängd, som i 43 § sägs, sist bör framställas eller då åtgärd för talans fullföljande eller bevarande sist bör företagas, må anmärkningen framställas eller åtgärden vidtagas å nästa söckendag.

60 §.

Kostnaderna för anordnande av kommunal folkomröstning skola gäldas av vederbörande kommun, som jämväl har att tillhandahålla för omröstning lämplig lokal.

V kap.

Närmare föreskrifter angående detaljhandel med alkoholhaltiga drycker.

61 §.

All försäljning av alkoholhaltiga drycker skall ordnas så, att därmed åstadkommes så ringa skada som möjligt och att syftet med de i denna förordning givna stadganden sålunda i största möjliga utsträckning vinnes.

För sådant ändamål skall iakttagas, att alkoholhaltiga drycker ej försäljas eller från försäljningsställe utlämnas till den, om vilken skälig anledning förefinnes till antagande, att han skall missbruka sådana eller med varans anskaffande tillhandaga någon, som gjort sig känd för sådant missbruk.

Alkoholhaltiga drycker må ej utlämnas, vid utminuterung till den, som ej fyllt 21 år, och vid utskänkning till den, som ej fyllt 18 år.

Ej heller må alkoholhaltiga drycker från försäljningsställe utlämnas till någon, som synbarligen är berörd av starka drycker, eller sådan person å utskänkingsställe tillåtas att förtära alkoholhaltiga drycker.

62 §.

1. Vid all utminuteriug av spritdrycker skall bolag, i det i 61 § angivna syfte, enligt grunder, som av kontrollstyrelsen godkännas, anordna verksam kontroll till vilka personer och till vilken mängd försäljning i varje särskilt fall äger rum, och må härvid fastställas viss myckenhet, utöver vilken under angiven tid utminuteriug till köpare eller vissa sådana ej må ske. Vidtager bolag ändring i föreskrifterna för den kontroll, bolaget anordnat, vare bolaget skyldigt att därom göra anmälan hos kontrollstyrelsen.

Det åligger kontrollstyrelsen att för utminuteriug av spritdrycker indela riket i kontrollområden ävensom att i denna indelning vidtaga de jämkningar, som betingas därav, att inom viss kommun rättighet till utminuteriug upphör eller upplåtes, eller som av andra orsaker påkallas.

Bolag må ej utminutera spritdrycker till person, boende inom annat kontrollområde än det, där bolaget utövar sin verksamhet, där ej det bolag, inom vars kontrollområde personen är boende, därtill, med iakttagande av de föreskrifter, kontrollstyrelsen kan meddela, lämnat medgivande.

Bolag vare på anfordran av köpare, till vilken bolaget finner utminuteriug kunna äga rum, pliktigt att, sedan erforderlig säkerhet nedatts, söka till skäligt pris från namngiven handlande anskaffa vare sig sådana varusorter av spritdrycker, vin eller öl, som inom riket förekomma i handeln, eller uppgiven varusort av spritdrycker från utlandet.

2. Skulle vid utminuteriug av vin eller öl visa sig, att något slag av dessa drycker genom sin prisbillighet i förening med hög alkoholhalt eller av annan sådan anledning uppenbarligen är ägnat att för allmänheten såsom berusningsmedel ersätta spritdrycker, skall i fråga om utminuteriug av sådan dryck gälla vad i 1 mom. första stycket stadgas angående utminuteriug av spritdrycker, och har kontrollstyrelsen i fall av behov att därom meddela föreskrift.

3. Vägrar bolag obehörigen att till någon utminutera alkoholhaltiga drycker eller lämna sådant medgivande, som i 1 mom. tredje stycket avses, må på hans framställning kontrollstyrelsen därutinnan meddela rättelse. Över kontrollstyrelsens beslut i fråga om bolags vägran att utminutera alkoholhaltiga drycker må klagan icke föras.

63 §.

1. Försäljningsställe skall vara beläget vid öppen gata, väg eller torg.

2. De rum, som nyttjas för utskänkningsrörelse, skola vara ljusa

och luftiga, hava en i förhållande till rörelsens omfattning tillräcklig storlek samt hållas i ordentligt skick.

64 §.

Försäljning må ej ske annorstädes än i lokal eller å plats, som blivit för försäljningens bedrivande godkänd vid besiktning, vilken hålles i stad av stadsfiskal och på landet av kronobetjänt jämte två personer, utsedda en av nykterhetsnämnden i kommunen samt en i Stockholm av överståthållarämbetet, i annan stad av magistraten och på landet av kommunalnämnden. Besiktningsmännen skola, därest försäljningsställe godkännes, om besiktningen utfärda bevis, vilket skall innehålla beskrivning å den besiktigade lägenheten.

Innan bevis om besiktningen utfärdats, må försäljning ej börjas.

Vad i denna § är stadgat gäller jämväl, då ny rättighet meddelas att utövas i lägenhet, som förut varit använd som försäljningsställe.

Kostnad för besiktning gäldas av tillståndshavaren med belopp, som bestämmes av Konungens befallningshavande.

65 §.

1. Om tillstånd meddelats till försäljning å angivet försäljningsställe, må ombyte av sådant ej ske, med mindre den myndighet, som meddelat tillståndet, därtill giver sitt bifall; skolande dessförinnan tillfälle att yttra sig i ärendet lämnas samma myndigheter, som blivit hörda över ansökningen om ifrågavarande försäljningsrättighet.

2. Om beslut enligt 1 mom. meddele Konungens befallningshavande underrättelse till dem, som enligt 28 § 2 mom. skola erhålla meddelande om beviljat tillstånd.

3. Sker ombyte av försäljningsställe, som i 24 § avses skall där-om anmälan ske och underrättelse meddelas i enlighet med vad i nämnda § och 28 § 3 mom. stadgas.

66 §.

1. Inom eller omedelbart invid kasernområde, läger eller annat område, som blivit för krigsmaktens behov upplåtet, vare detaljhandel med alkoholhaltiga drycker förbjuden.

2. Vid offentligt skådespel eller varieté-, cirkus- eller annan dylik föreställning eller, med undantag av konsert, vid vilken uteslutande utföres instrumentalmusik, varje annan föreställning, till vilken allmänheten har tillträde, eller vid offentlig danstillställning må utskänkning

av alkoholhaltiga drycker icke ske i lokal eller å plats, därifrån är utsikt till skådebanan eller till annan plats, där föreställningen eller danstillställningen äger rum; dock må Konungens befallningshavande för särskilt tillfälle medgiva undantag från det sålunda meddelade förbud.

67 §.

1. Utminuterung av alkoholhaltiga drycker må äga rum endast söckendagar under högst åtta timmar, dock ej före klockan 9 förmiddagen eller efter klockan 6 eftermiddagen.

2. Utskänkning av spritdrycker må begynna tidigast klockan 12 middagen samt utskänkning av vin och öl tidigast klockan 9 förmiddagen; och må utskänkningen ej fortfara längre än till klockan 10 eftermiddagen.

Utskänkning av alkoholhaltiga drycker, som äger rum å sön- och helgdagar eller å andra dagar före klockan 3 eftermiddagen, vare tillåten endast vid måltid åt spisande gäster.

Under högmässogudstjänst vare all utskänkning förbjuden.

3. Där särskilda omständigheter anses föranleda behov av att tiden för utskänkings avslutande bestämmes senare än till klockan 10 eftermiddagen eller att utskänkning av alkoholhaltiga drycker annorledes än vid måltid åt spisande gäster äger rum under sön- och helgdagar med början efter klockan 3 eftermiddagen, äger Konungens befallningshavande efter framställning i stad av stadsfullmäktige och på landet av kommunalstämma samt efter magistrats eller kommunalnämnds hörande därom förordna.

68 §.

1. Å tider, då handel med alkoholhaltiga drycker enligt nästföregående § ej är tillåten, vare allt utlämnande av sådana drycker från detaljhandelsställe förbjudet.

2. Då utskänkning ej är medgiven, vare det förbjudet att låta alkoholhaltiga drycker å utskänkingsställe förtäras.

69 §.

Om tillstånd erhållits att utskänka endast vin eller öl, vare det förbjudet att låta spritdrycker å utskänkingsstället förtäras ävensom att hava spritdrycker förvarade å utskänkingsstället eller eljest på sådant sätt, att gästerna äga tillgång till desamma.

70 §.

1. Vid utskänkning av alkoholhaltiga drycker skall lagad mat alltid vara att tillgå, dock att vad sålunda stadgas ej äger tillämpning vid utskänkning av vin i samband med servering av konditorivaror.

2. I utskänkningslokal skall friskt dricksvatten ständigt hållas för varje gäst lätt tillgängligt.

3. Överlastad person får ej utdrivas från utskänkningsställe, där han förtärt alkoholhaltiga drycker, eller lämnas utan vård.

71 §.

1. Under det detaljhandel med alkoholhaltiga drycker pågår, får dörren till försäljningsrummet ej vara låst.

2. Å försäljningsställe skola ett exemplar av denna förordning och bestyrkt avskrift av det tillståndsbevis, som enligt 28 § 1 mom. utfärdats för rörelsens innehavare, ävensom prislista å de alkoholhaltiga drycker, som å stället tillhandahållas, vara för köpare tillgängliga. Därjämte skall å försäljningsställe finnas för samtliga gäster synligt anslag, som tydligt angiver, å vilka tider därstädes försäljning av alkoholhaltiga drycker får äga rum.

72 §.

I öppen salubod för handel med andra varor än alkoholhaltiga drycker ävensom i de för rörelsen använda lägenheter, vid torghandel och auktioner, vid handel med lappbefolkningen samt eljest vid yrkesmässig handel med andra varor än alkoholhaltiga drycker vare utdelning av sådana drycker även utan betalning förbjuden.

73 §.

Stadgandena i 63, 64, 67 och 71 §§ skola ej äga tillämpning å utskänkning, varom förmäles i 24 §.

Ej heller skall vad i 67 § stadgas äga tillämpning å utskänkning, som avses i 23 §.

VI kap.

Om tillsyn å detaljhandel med alkoholhaltiga drycker och övervakande av nykterhetstillståndet.

74 §.

Nykterhetsnämnd i kommun har att övervaka nykterhetstillståndet inom kommunen.

Nämnden åligger därvid särskilt

att genom upplysningar och råd till försäljare söka förebygga missbruk av alkoholhaltiga drycker;

att bereda de ärenden, berörande nykterhetstillståndet, vilka i stad av stadsfullmäktige och på landet av kommunalstämma till nämnden remitteras; samt

att till stadsfullmäktige eller kommunalstämman göra framställning om vidtagande av nykterhetsfrämjande åtgärder och avgiva årlig berättelse angående sin verksamhet och över nykterhetstillståndet inom kommunen.

75 §.

Det åligger Konungens befallningshavande att övervaka iakttagandet av vad i denna förordning är stadgat.

Polismyndighet i stad samt kronobetjänt och kommunalnämnd å landet skola tillse, att å ställe, där detaljhandel med alkoholhaltiga drycker idkas, ordning iakttages samt de i denna förordning meddelade föreskrifter noga efterföljas.

För köping eller annat område å landet, för vilket ordningsstadgan för rikets städer är i tillämpliga delar gällande, må Konungens befallningshavande förordna lämplig polisman att fullgöra vad enligt denna förordning åligger kronobetjänt.

76 §.

Innehavare av rättighet till detaljhandel eller i hans frånvaro den, som försäljningen ombesörjer, vare skyldiga att efter anfordran lämna dem, som hava att taga befattning med tillsyn å efterlevnaden av denna förordning, tillträde till de försäljningsställena, vilka deras tjänsteåligganden avse.

77 §.

Tredskas bolag att fullgöra de i denna förordning för bolag meddelade föreskrifter eller de föreskrifter, som kontrollstyrelsen kan hava för bolaget utfärdat, äger Konungens befallningshavande efter omständigheterna förelägga bolagets styrelseledamöter vite eller förbjuda bolaget att efter utsatt skälig tid fortsätta med försäljningen, om ej de åsidosatta föreskrifterna iakttagas, eller återkalla bolagets rättighet till detaljhandel att upphöra med löpande kalenderårs utgång.

78 §.

Tillstånd, som meddelats enligt 21—23 §§, må av Konungens befallningshavande återkallas, när helst Konungens befallningshavande finner skäl därtill.

Över beslut, varigenom tillstånd sålunda återkallats, må klagan ej föras.

79 §.

1. Vid ting, uppbördsstämma, inskrivningsförrättning, vapenövningsmöte, marknad, torgdag, auktion, arbetsinställelse, eller där trupp är för flera dagar sammandragen så ock vid annan till större folksamling ledande förrättning, ävensom då eljest skäligen kan befaras, att öppet hållande av försäljningsställe kan föranleda oordningar, eller då försäljning visar sig föranleda sådana, må Konungens befallningshavande ävensom i stad polismyndighet samt å landet kronobetjänt och kommunalnämnd för visst tillfälle förbjuda bedrivandet av eljest tillåten detaljhandel med alkoholhaltiga drycker eller för sådant tillfälle föreskriva de inskränkningar i samma handel, som kunna finnas nödiga.

2. Finnes vid krig eller omedelbar krigsfara eller då arbetslöshet eller nöd i större omfattning är rådande nödigt att meddela förbud mot bedrivande av detaljhandel med alkoholhaltiga drycker eller att föreskriva inskränkningar i sådan handel, äge Konungen därom förordna. I fall, varom nu är sagt, må ock sådant förordnande, även om det ej kan anses erforderligt för ordningens upprätthållande, meddelas av Konungens befallningshavande, där Konungen det medgivit.

80 §.

1. Därest av detaljhandel, vartill tillstånd enligt denna förordning erhållits, oordningar föranledas eller å försäljningsställe, varest

dylik handel idkas, osedlighet bedrives och sådant fortfar, oaktat skedd erinran från polismyndighet i stad samt kronobetjänt eller kommunalnämnd å landet, må i stad magistraten och på landet kommunalnämnden förbjuda försäljningens fortsatta bedrivande. Beslutet därom gånge genast i verkställighet, men skall, vid äventyr att förbudet eljest går åter, senast inom åtta dagar underställas prövning av Konungens befallningshavande, som, därest tillståndet, enligt vad i detta kapitel sägs, ej finnes böra återkallas, har att för viss tid fastställa förbudet eller ock upphäva detsamma.

I Stockholm tillkommer det i fall, som i detta mom. sägs, överståthållarämbetet att meddela förbud, varom där förmäles.

2. Om sådan utskänkning, varom förmäles i 24 §, befinnes ske i större omfattning eller på annat sätt än i nämnda lagrum avses, må Konungens befallningshavande ävensom i annan stad än Stockholm magistrat samt på landet kommunalnämnd förbjuda fortsättande av rörelsens bedrivande. I fråga om verkställighet och underställning av sådant beslut, som meddelats av magistrat eller kommunalnämnd, skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad i 1 mom. finnes stadgat.

81 §.

Därest av försäljning, som bedrives av bolag eller innehavare av från bolag överlåten rättighet, vid upprepade tillfällen oordningar förändas eller å försäljningsställe, där sådan rörelse utövas, osedlighet bedrives, må Konungens befallningshavande, på anmälan av i stad polismyndighet eller stadsfullmäktige och på landet kronobetjänt eller kommunens eller angränsande kommuns kommunalnämnd eller kommunalstämma, äga att indraga rättighet till sådan försäljning eller ock därifrån skilja innehavaren.

82 §.

Återkallelse av meddelat tillstånd samt förbud mot försäljning, varom ovan sägs, skola delgivas rörelsens innehavare eller i hans frånvaro den, som besörjer försäljningen. Därest försäljningen grundar sig på särskilt tillstånd, skall underrättelse om återkallelse och förbud lämnas dem, som enligt 28 § 2 mom. skola erhålla meddelande om beviljat tillstånd, dock att underrättelse om förbud ej skall meddelas kontrollstyrelsen.

VII kap.

Om införsel av spritdrycker från utrikes ort.

83 §.

1. Spritdrycker må till riket införas blott av den, som visar sig äga rätt försälja sådana drycker.

2. Vid varje tullplats i riket skall över därstädes till införsel angivna slag av spritdrycker föras särskild förteckning enligt formulär, som av generaltullstyrelsen fastställles efter kontrollstyrelsens hörande. Denna förteckning skall vid varje års slut insändas till kontrollstyrelsen.

3. Spritdrycker må icke från tullverket utlämnas annorledes än mot kvitto, utfärdadt av den, som enligt 1 mom. är berättigad att införa sådana drycker, dock att spritdrycker, som från utlandet inkommit till bolag, må mot kvitto utlämnas till den, som visar sig hava erhållit bolagets medgivande därtill.

4. Utan hinder av vad i denna paragraf stadgas må

a) spritdrycker till riket införas av den, som enligt särskilt stadgande äger åtnjuta tullfrihet för från utlandet inkommande varor,

b) prov på spritdrycker i vanlig ordning till riket införas av vederbörligen legitimerad handelsresande,

c) resande, som ankommit från utrikes ort, för eget bruk mot erläggande av stadgad tull införa spritdrycker intill viss mindre, i tullförfattningarna angiven myckenhet,

d) till skeppsproviant hänförliga spritdrycker behandlas på sätt i tullförfattningarna finnes stadgat; dock må spritdrycker, som förtullats såsom överskott av skeppsproviant, icke från fartyg ilandföras.

5. Angående införsel av spritdrycker till riket för vetenskapligt, medicinskt, tekniskt, industriellt eller likartat ändamål eller för apoteksbehov meddelas särskilda bestämmelser av Konungen.

6. Med från utlandet införda spritdrycker, som på grund av stadgandet i denna paragraf ej må från tullverket utlämnas, skall förfaras på sätt Konungen förordnar.

VIII kap.

Ansvarsbestämmelser m. m.

84 §.

1. Den, som utan att äga rätt till försäljning enligt denna förordning avyttrar alkoholhaltiga drycker, straffes för olovlig försäljning med böter från och med trettio till och med tvåhundra kronor.

2. Beträdes någon andra gången eller oftare med olovlig försäljning av alkoholhaltiga drycker eller bedriver någon olovlig försäljning i större omfattning eller yrkesmässigt, straffes med böter från och med femtio till och med två tusen kronor eller med fängelse i högst ett år.

3. I fall, som i denna § avses, vare de å försäljningsstället med därtill hörande lägenheter befintliga eller eljest för försäljning avsedda alkoholhaltiga drycker tillika med kärl och emballage, vari de förvaras, underkastade beslag och förbrutna.

4. Vad i denna § stadgas skall jämväl äga tillämpning, om någon, som ej äger rätt till försäljning av alkoholhaltiga drycker, genom byteshandel avhänder sig sådana eller eljest använder dem som betalningsmedel.

85 §.

Tillhandagår någon mot föreskriften i 7 § 3 mom. med anskaffande av spritdrycker, dömes till böter från och med tio till och med ett hundra kronor. Sker förbrytelsen i större omfattning eller yrkesmässigt eller beträdes någon andra gången eller oftare med sådan förbrytelse, vare straffet böter från och med femtio till och med fem hundra kronor eller fängelse i högst sex månader.

86 §.

Överskrider den, som enligt 12 § 1 mom. äger rätt till parti-handel med alkoholhaltiga drycker, honom enligt samma mom. till-

kommande försäljningsrättighet, straffes med böter från och med trettio till och med fem tusen kronor. Äro omständigheterna försvårande eller beträdes någon andra gången eller oftare med sådan förbrytelse, må ock dömas till fängelse.

87 §.

1. Avyttrar den, som handhar detaljhandel med alkoholhaltiga drycker, sådana drycker av annat slag än försäljningsrättigheten avser, eller beträdes den, som handhar utminuteri, med olovlig utskänkning eller den, som handhar utskänkning, med olovlig utminuteri,

eller idkar någon detaljhandel med alkoholhaltiga drycker å annat ställe än därtill uppgivet eller medgivet är,

eller fortsätter någon, oaktat återkallelse av meddelat tillstånd till försäljning eller förbud däremot delgivits honom, med försäljningen, straffes som i 84 § 1 och 2 mom. sägs.

2. Har försäljning skett av drycker av annat slag än försäljningsrätten avser, skall i fråga om sådana drycker tillämpas även vad i 84 § 3 mom. finnes stadgat.

88 §.

Förbrytelse mot 6, 69, 70 eller 71 § straffes med böter från och med tio till och med ett hundra kronor.

89 §.

Bryter den, som handhar tillåten försäljning av alkoholhaltiga drycker, i andra fall än förut i detta kapitel sägs mot vad i denna förordning är stadgat eller mot de föreskrifter, som vederbörande myndighet i enlighet med denna förordning kan hava meddelat, straffes med böter från och med tio till och med ett tusen kronor.

90 §.

Dömes enskild person, som enligt denna förordning erhållit tillstånd till försäljning av alkoholhaltiga drycker, till ansvar efter 86, 87 eller 89 §, och har han förut undergått bestraffning för förbrytelse,

varom sägs i någon av dessa §§, skall han tillika förklaras sin rätt till försäljning förlustig.

Lag samma vare, om enskild person, som erhållit tillstånd till försäljning av endast vin eller öl, dömes till ansvar för olovlig försäljning av spritdrycker.

91 §.

1. Bryter någon, som ej handhar försäljning enligt denna förordning, mot 7 § 1 eller 2 mom. eller förbryter sig någon mot stadgandet i 72 §, straffes som i 89 § sägs.

2. Den, som i strid mot stadgandet i 83 § 4 mom. från fartyg ilandför spritdrycker, vilka förtullats såsom överskott av skeppsproviant, böte från och med tio till och med ettusen kronor; och vare dryckerna tillika med kärl och emballage underkastade beslag och förbrutna.

92 §.

Försäljer någon till dryck ej hänförlig alkoholhaltig vätska och sker försäljningen under omständigheter, vilka kunna giva säljaren skäligen anledning antaga, att vätskan är avsedd att användas som dryck, straffes som i 84 § 1 och 2 mom. sägs, och vare å försäljningsstället med därtill hörande lägenheter befintlig vara, varav försäljning skett, tillika med kärl och emballage underkastad beslag och förbruten.

93 §.

Den, som har eller haft att taga befattning med tillsyn å sådan försäljning av alkoholhaltiga drycker, som bedrives av partihandlare, varom i 12 § 1 mom. sägs, vare förbjudet att, där det ej kan anses påkallat av tjänstens intresse, yppa sådan försäljares affärsförhållanden. Gör han detta och framgår ej av omständigheterna, att han om de affärsförhållanden erhållit kännedom å tid, då han ej innehaft dylik befattning, straffes med böter från och med trettio till och med ettusen kronor. Sker det för att göra skada eller begagnar han sig av sin kännedom till egen eller annans fördel, må dömas till fängelse.

94 §.

Skulle den, som är pliktig att åtala förbrytelser mot denna förordning, själv beträdas med olovlig försäljning av alkoholhaltiga drycker,

vare det ansett som försvårande omständighet, och vare han därjämte förlustig tjänsten.

95 §.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förbrytelse mot denna förordning, fortsätter samma förbrytelse, skall, när han därtill varder lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, dömas till de böter eller det fängelsestraff, som äro stadgade för sådan förbrytelse; dock må sammanlagda fängelsestraffet icke överstiga två år.

96 §.

Husbonde ansvarar för förbrytelse, som med hans vetskap begås mot denna förordning av hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, liksom vore förbrytelsen begången av honom själv.

97 §.

1. Lands- och stadsfiskaler, kronobetjante samt de personer, vilka särskilt antagits att vaka över förordningens efterlevnad, åligger att åtala förbrytelser mot densamma.

2. I övrigt äger envar rättighet att för sådana förbrytelser anställa åtal, dock ej föräldrar och barn eller makar eller syskon mot varandra, ej heller annan skyldeman mot den, hos vilken han njuter kost eller underhåll, ej fosterbarn mot fosterföräldrar och ej heller tjänare mot husbondefolk under den tid, de äro i tjänsten.

3. Då åtal anställas av annan än den, som är nämnd i 1 mom., give han sin talan allmän åklagare tillkänna så tidigt, att denne må kunna övervara målets utförande.

98 §.

1. Rättighet att verkställa beslag tillkommer de i 97 § 1 mom. omförmälda allmänna åklagare. Beslag skall göras i två vittens närvaro.

2. Alkoholhaltiga drycker, som jämlikt denna förordning förklarats förbrutna, skola behandlas på sätt Konungen förordnar. Med öl, som tagits i beslag, skall, ändå att det icke blivit slutligen avgjort, om detsamma skall anses förbrutet, gälla vad nyss är sagt.

99 §.

Böter, som äro ådömda efter denna förordning, skola, om tillgång till deras gäldande brister, förvandlas enligt allmän strafflag.

100 §.

Av böter, som enligt denna förordning ådömas, samt av medel, vilka inflyta vid försäljning av alkoholhaltiga drycker, som enligt denna förordning anses förbrutna, tillfalla två tredjedelar åklagaren och en tredjedel den kommuns fattigkassa, där den åtalade förbrytelsen är begången. Finnes särskild angivare, äger han taga hälften av åklagarens andel.

101 §.

Ej vare någon jävig att bära vittne angående olovlig försäljning av alkoholhaltiga drycker endast på den grund, att han därvid tillhandlat sig eller förtärt sådana drycker.

102 §.

Förbrytelser mot denna förordning skola åtalas och avdömas vid allmän domstol, dock att i stad, där poliskammare finnes, åtal för sådana förbrytelser skola behandlas i hittills vanlig ordning.

103 §.

Vad enligt denna förordning tillhör stadsfullmäktiges handläggning tillkommer i stad, där stadsfullmäktige ej finnas, allmän rådstuga, och skall vad som tillhör kommunalstämmas handläggning tillkomma kommunalfullmäktige, där sådana finnas.

Vad i denna förordning är stadgat i avseende å magistrat, vare i stad, där magistrat ej finnes, gällande om den för sådan stad särskilt tillsatta styrelse, och skall vad enligt III, V och VI kapitlen i denna förordning tillhör magistrats handläggning tillkomma poliskammare i stad, där sådan finnes.

IX kap.

Särskilda föreskrifter i avseende å förordningens ikraftträdande m. m.

104 §.

Denna förordning, varigenom förordningarna den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin samt angående försäljning av vin och öl upphävas, träder i kraft den 1 januari 1919, från vilken dag försäljning av alkoholhaltiga drycker blott må utövas av den, som enligt denna förordning därtill äger rättighet.

Härvid skall dock iakttagas

dels att åtgärder, som före sistnämnda dag erfordras i avseende å ordnandet av handeln med alkoholhaltiga drycker enligt denna förordning, skola vidtagas i enlighet med bestämmelserna i densamma,

dels att i avseende å bolag, som under år 1918 utövar rätt till försäljning av brännvin, granskning av förvaltning och räkenskaper, beslut om ansvarsfrihet samt inleverering till statsverket av avgifter, nettovinst och överskott av bolagets tillgångar skola ske enligt nu gällande föreskrifter,

dels att IV kapitlet skall tillämpas under år 1918,

dels ock att förordningen angående försäljning av vin och öl fortfarande skall äga tillämpning med avseende å försäljning av lagrat dricka, intill dess särskilda bestämmelser härom varda utfärdade.

105 §.

Intill dess denna förordning träder i kraft, må rätt till detaljhandel med brännvin enligt 11 och 13 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin samt rätt till utskänkning av vin och öl enligt 7 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av vin och öl ej meddelas att gälla för längre tid än till den 1 januari 1919.

106 §.

1. Den, som efter överlåtelse enligt 17 § 2 mom. i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin idkar utminuterung av spritdrycker, må, om han före den 1 januari 1919 hos kontroll-

styrelsen därom gör anmälan, under en tid av fem år efter sistnämnda dag utan särskilt tillstånd fortsätta försäljningen i fråga, dock blott i den ordning, som i II kapitlet föreskrives för partihandlare. Det åligger kontrollstyrelsen att på nu avsedd försäljningsidkares framställning meddela nödiga föreskrifter för att underlätta försäljningen av det lager av spritdrycker, som han vid tiden för denna förordnings trädande i kraft innehar.

2. Idkar någon efter överlåtelse, som i 1 mom. avses, eller på grund av tillstånd, meddelat jämlikt 13 § i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av vin och öl, vid tiden för denna förordnings trädande i kraft försäljning av vin till avhämtning och är ej försäljningen förenad med annan handel än med spritdrycker eller öl, må, därest rörelsen bedrivits sedan den 1 augusti 1914, sådan försäljningsidkare eller hans rättsinnehavare intill den 1 januari 1925 fortsätta med försäljningen i fråga, skolande därvid de föreskrifter, som i denna förordning äro stadgade beträffande utminuterung av vin, med undantag av bestämmelserna i IV kapitlet, i tillämpliga delar lända till efter rättelse. Missbrukas rättighet, som i detta mom. avses, äger Konungens befallningshavande indraga densamma.

107 §.

1. Spritdrycker, som före den 1 januari 1919 från utlandet inkommit till riket, må från och med sagda dag icke av tullverket utlämnas till annan än den, som enligt 83 § äger rätt till införsel av sådana drycker; dock att den, som enligt 106 § äger rätt att efter nämnda dag fortsätta försäljning av spritdrycker, må under tiden för denna rättighets bestånd äga utbekomma sådana drycker, som för hans räkning inkommit och angivits till förtullning eller till uppläggning å nederlag eller transitupplag före utgången av år 1918.

2. Kan på grund av vad nu är stadgat utlämnande av spritdrycker, som inkommit till riket före utgången av år 1918, icke äga rum eller har den, som enligt 106 § äger fortsätta försäljning av spritdrycker, icke begagnat sig av honom enligt 1 mom. tillerkända rätt, skall därmed förfaras på sätt Konungen förordnar.

Formulär 1.

Till Konungens befallningshavande i N. N. län.

Jämlikt förordningen angående försäljning av alkoholhaltiga drycker den..... 19 ... får jag (få vi) härigenom anhålla, att folkomröstning om förbud mot upplåtande av rättigheter till detaljhandel med sådana drycker måtte i N. N. kommun anordnas år 19....

På heder och samvete försäkrar jag mig (försäkra vi oss var och en för sin del) vara i N. N. kommun mantalsskriven (-vna), välfrejdad (-dade) svensk (-ske) medborgare, före detta års början hava fyllt 21 år samt ej stå under förmynderskap eller fattigvårdsstyrelses målsmansrätt.

Egenhändig namnunderskrift	Datum	Bostadsadress

Formulär 2 A.

Voteringsproposition A.

Den, som vill, att inom N. N. kommun förbud mot upplåtande av rättigheter till detaljhandel med alkoholhaltiga drycker må införas, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Varda nejroster vid omröstningen avgivna till ett antal, motsvarande mer än $\frac{1}{3}$ av samtliga avgivna röster, vare frågan om införande av sådant förbud förfallen.

Formulär 2 B.

Voteringsproposition B.

Den, som vill, att det inom N. N. kommun gällande förbudet mot upplåtande av rättigheter till detaljhandel med alkoholhaltiga drycker må upphävas, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Varða nejröster vid omröstningen avgivna till ett antal, motsvarande mer än $\frac{1}{3}$ av samtliga avgivna röster, vare frågan om förbudets upphävande förfallen.

Formulär 3.**KUNGÖRELSE.**

Härmed tillkännagives, att röstlängden till efterrättelse vid kommunal folkomröstning om förbud mot upplåtande av rättigheter till detaljhandel med alkoholhaltiga drycker inom N. N. kommun finnes under tiden från och med den till och med den framlagd i¹ för att där vara för granskning tillgänglig; och erinras tillika, att den, vilken rösträtt enligt denna längd ej tillkommer, men som för sig vill påstå sådan rätt, eller den, som anser, att annan icke må vara i längden upptagen såsom röstberättigad, äger att sina anmärkningar, skriftligen avfattade och åtföljda av de bevis, han vill åberopa, ingiva till² sist å³ dagen den⁴ före klockan 12 på dagen, ävensom att prövning av de mot röstlängden framställda anmärkningar äger rum i⁵ dagen den⁶.

Ort och tid.

Underskrift.

Formulär 4.

Härigenom varder Eder till kännedom meddelat, att i rätt tid anmärkning(ar) framställts däremot, att i den röstlängd som detta år upprättats för att i N. N. kommun (stad) [N. N. omröstningsdistrikt inom N. N. kommun (stad)] tjäna till efterrättelse vid kommunal folkomröstning om förbud mot upplåtande av rättigheter till detaljhandel med alkoholhaltiga drycker, Ni upptagits såsom röstberättigad, samt att anmärkningen(arna) avser (avse) att.....

Prövning av anmärkningen(arna) äger rum i dagen den med början kl. 10 förmiddagen, då tillfälle lämnas Eder att bemöta anmärkningen(arna).

Poststämpels datum.

Underskrift.

¹ Här anges den lokal, i vilken röstlängden kommer att framläggas. Vid bestämmande av lokal iakttages, att behörig tillsyn över längden må kunna å det angivna stället utövas till förekommande av att eljest anteckning i längden skulle av någon kunna verkställas.

² Omröstningsnämndens ordförande, magistrat eller stadsstyrelse.

³ Här utsättes med angivande av veckodag och datum den tid, inom vilken anmärkningarna sist skola vara ingivna.

⁴ Sockenstuga, rådhus eller annan lämplig lokal.

⁵ Här utsättes med angivande av veckodag och datum den för anmärkningars prövning bestämda tid.

Formulär 5.

Protokoll, fört i N. N. kommun (stad) [N. N. omröstningsdistrikt av N. N. kommun (stad)] vid folkomröstning angående väckt förslag om införande (upphävande) av förbud mot upplåtande av rättigheter till detaljhandel med alkoholhaltiga drycker inom kommunen (staden) å (omröstningslokalen) i (orten) den (dag (-ar), månad, år).

Till förrättande av den folkomröstning, som blivit utsatt att hållas härstädes dagen den (och dagen den) sammanträdde klockan (och klockan) omröstningsnämnden (stadens magistrat¹, magistratens deputerade²).³

Omröstningen fortgick till klockan med uppehåll⁴.

Vid omröstningen avgåvos av röstande giltiga jaröster och giltiga nejroster⁵.

Samtliga röstsedlar inlades efter verkställd räkning i (antal) omslag, som förseglades med de (antalet) sigill, som här nedan finnas avtryckta.⁶

Vid protokollet
N. N.

Att detta protokoll vid omröstningsförrättningen upplästs och befunnits riktigt, bekräftas.

N. N.

Ordförande.

N. N.

N. N.

¹ I stad, som utgör ett omröstningsdistrikt.

² I stad, som består av flera omröstningsdistrikt.

³ Har omröstningen till följd av gudstjänst ej hunnit börja å bestämd tid, varde detta här anmärkt.

⁴ Här angivas tider, varunder uppehåll i förrättningen, även på grund av gudstjänst, ägt rum.

⁵ Har någon förvägrats att utöva rösträtt, varde det, med tydligt angivande av personens namn och orsaken till denna vägran, här anmärkt.

⁶ Har röstsedel förklarats ogill, angives detta här jämte grunden därför.

⁷ Här upptages vad i övrigt förekommit av beskaffenhet att bära i protokollet antecknas.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 1—3, 6, 10, 11, 13 och 14 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka.

Häri genom förordnas, att 1—3, 6, 10, 11, 13 och 14 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

1. Försäljning — — — — — gällande.
2. Lika med tillagade, alkoholfria drycker anses i denna förordning alla alkoholhaltiga drycker, vilka ej äro tillagade av malt och som ej innehålla mer än 2 $\frac{1}{4}$ volymprocent alkohol.
3. Vad i 1 mom. är stadgat gälla ock försäljning av svagdricka, då denna ej sker till förtäring på stället.
4. Med svagdricka förstås — — — svagdricka ävensom alkoholfria maldrycker.

2 §.

Den — — — — utskänkning av spritdrycker, vin, öl eller lagrat dricka, — — — svagdricka.

3 §.

1. Vill — — — — — ombytes.
2. Bevis — — — — förbjudits att försälja spritdrycker, vin, öl eller lagrat dricka, — — — tillstånd att försälja spritdrycker, vin, öl eller lagrat dricka återkallats, eller att han dömts förlustig rätt till försäljning av sådana drycker eller drycker, som avses i denna förordning.
3. Vill någon — — — — förordning, eller att försälja spritdrycker, vin, öl eller lagrat dricka upphört — — — tillstånd att försälja spritdrycker, vin, öl eller lagrat dricka återkallats, — — — — tillämpning.
4. Inom — — — — — tillstånd.
5. Har — — — — — upphört.

6 §.

1. Utskänkning — — — — — resande.
2. Om utskänkning på grund av anmälan eller tillstånd enligt 3 § idkas, vare det förbjudet att låta spritdrycker, vin, öl eller lagrat dricka å utskänkingsstället förtäras ävensom att hava sådana drycker förvarade å utskänkingsstället eller eljest på sådant sätt, att gästerna äga tillgång till desamma.
Det vare ock förbjudet för gäst att å sådant utskänkingsställe förtära spritdrycker, vin, öl eller lagrat dricka.

10 §.

1. Den — — — — — kronor.
2. Överträder — — — — — sagt.
3. Överträder — — — — — kronor.
4. Förbryter sig någon mot vad i 5 § eller 6 § 2 mom. är föreskrivet, eller utövar någon utskänkning av i denna förordning avsedda drycker å otillåten tid, böte från och med fem till och med trettio kronor.

11 §.

Varder — — — — olovlig försäljning av spritdrycker, vin, öl eller lagrat dricka — — — — föranleda.

13 §.

För förbrytelse, som mot denna förordning med husbondes vetskap begås av hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, ansvarar husbonden, liksom vore förbrytelsen begången av honom själv.

14 §.

Om — — — — försäljning av alkoholhaltiga drycker är eller varder stadgat.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1919.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 7 § i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet.

Härigenom förordnas, att 7 § i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet skall erhålla följande ändrade lydelse:

7 §.

1 mom. Sådan — — — — — yrket.

2 mom. Tillverkning eller beredning av drycker, hållande mer än $2\frac{1}{4}$ volymprocent alkohol, må i andra fall än som avses i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker och förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin, icke, utan att Kungl. Maj:t därtill lämnat tillstånd, äga rum i reningsverk, vinfabrik eller annan byggnad, som för ifrågavarande verksamhet anlagts eller inrättats efter ingången av juli månad 1915. Lag samma vare angående tillverkning och beredning av nu ifrågavarande drycker i härför förut använd byggnad, varest sådan verksamhet nedlagts av annan anledning än reparation och ej återupptagits före ingången av juli månad 1915.

Denna förordning träder i kraft genast efter utfärdandet.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 3, 13, 23 och 31 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

Härigenom förordnas, att 3, 13, 23 och 31 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker skola erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

1. I denna förordning förstås med *svagdricka* varje maltdryck, som ej innehåller mer än två och en fjärdedels volymprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger sex procent;

lagrat dricka varje maltdryck, som ej är hänförlig till svagdricka och som ej innehåller mer än tre och sex tiondels volymprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger nio och fem tiondels procent;

skattefritt bryggeri varje — — — — — bryggeriets skötsel.

2. Tillverkningsår — — — 30 september.

13 §.

1. I bryggeri, som anlagts eller för tillverkning av andra malt-drycker än svagdricka inrättats efter ingången av juli månad 1915 må sådan tillverkning ej äga rum, utan att Kungl. Maj:t därtill lämnat tillstånd. Lag samma vare angående tillverkning av ifrågavarande drycker i bryggeri, varest sådan verksamhet nedlagts av annan anledning än reparation och ej återupptagits före ingången av juli månad 1915.

Då skattepliktigt bryggeri skall sättas i gång eller vid början av ett tillverkningsår fortfarande vara i verksamhet, åligge det tillverkaren

att minst tio dagar förr, än malkrossning må företagas, till Konungens befallningshavande ingiva skriftlig anmälan med uppgift om:

a) bryggeriets namn, det ställe, där bryggeriet är beläget, samt tillverkarens postadress,

b) den tidrymd, ej överstigande helt tillverkningsår, för vilken han önskar erhålla tillstånd till malkrossning,

c) den vikt malt, han beräknar i medeltal skola komma att krossas för varje helgfritt dygn under den tid, för vilken anmälan göres, samt

d) det ombud, som i hans frånvaro skall företräda honom inför kontrolltjänsteman;

varjämte vid anmälan skall fogas dels, därest bryggeriet ej står under tillsyn av kontrollör, då anmälan göres, intyg av vederbörande överkontrollör, att anordningarna inom bryggeriet icke strida mot denna förordnings eller ordningsstadgans föreskrifter, dels ock, därest Kungl. Maj:ts tillstånd till tillverkningen erfordras, bevis att sådant tillstånd lämnats.

2.	Samtidigt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	kronor.
3.	Ingives	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	krossas.
4.	Har	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	återkallas.
5.	När	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	kronor.
6.	Förfaller	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	återkallas.

23 §.

Från skattepliktigt bryggeri må svagdricka, därest det ej av köpare avhämtas i öppna kärl, endast utlämnas på kärl, som äro stämplade med såväl bryggeriets namn som ordet »skattefritt». I stället — — — varumärke.

Beträffande — — — — — proppen.

När kärl, som innehåller svagdricka, är försett med etikett, skall på etiketten ordet »skattefritt» vara anbragt överst å en rad för sig och vara tydligt framträdande.

På sålunda — — — — — utlämnas.

Vad i denna paragraf stadgas skall äga motsvarande tillämpning ifråga om lagrat dricka.

31 §.

Från skattefritt bryggeri må svagdricka, därest det ej av köpare avhämtas i öppna kärl, endast utlämnas på kärl, som äro stämplade

med såväl bryggeriets namn som ordet »skattefritt». I stället — — —
varumärke.

Beträffande — — — — — proppen.

När kärl, som innehåller svagdricka, är försett med etikett, skall
på etiketten ordet »skattefritt» vara anbragt överst å en rad för sig
och vara tydligt framträdande.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1919, dock att vad
i 13 § stadgats skall äga tillämpning genast efter utfärdandet.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 1 och 4 §§ i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin.

Häri genom förordnas, att 1 och 4 §§ i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

1. Brännvin — — — — — konkursboet.
2. Överståthållare — — — — — förordning.
3. Å — — — — — förbjuden.
4. I bränneri, som anlagts eller för brännvinstillverkning inrättats efter ingången av juli månad 1915, må sådan tillverkning ej äga rum, utan att Kungl. Maj:t därtill lämnat tillstånd. Lag samma vare angående tillverkning i bränneri, varest sådan verksamhet nedlagts av annan anledning än reparation och ej återupptagits före ingången av juli månad 1915.

4 §.

Den, som — — — — — samt därvid avlämna bevis dels att han är behörig att utöva brännvinstillverkning, dels ock i fall som avses i 1 § 4 mom. att Kungl. Maj:t lämnat sådant tillstånd, som där är sagt. Av bolag — — — — — utfärdad.

Denna förordning träder i kraft genast efter utfärdandet.
